

Almannamálaráðið

Dagfesting: 3. mars 2020
Mál nr.: 19/00971
Málsviðgjørt: PL
Eftirkannað:

Løgtingsmál nr. 82/2019: Uppskot til løgtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (Tvingsilslógin)

Uppskot til

Løgtingslóg

um

tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (Tvingsilslógin)

Kapittul 1

Virkið, allýsingar, endamál o.a.

Virkið

§ 1. Løgtingslógin fevnir um persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið fær tænastr, skipaðar sambært kapitlunum 5 og 6 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, ella tænastr, skipaðar sambært løgtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og ið ikki gevur samtykki ella hevur førleika at geva samtykki.

Stk. 2. Løgtingslógin fevnir eisini um persón, ið hevur fingið dóm og er fevndur av § 49, stk. 2 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Stk. 3. § 17 og kapittul 6 fevna eisini um persón, ið er fevndur av persónsskaranum í løgtingslóg um barnavernd.

Allýsingar

§ 2. Sambært hesi løgtingslóg galda hesar allýsingar:

- 1) Inntriv: Tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.
- 2) Myndugleiki:
 - a) Almannaverkið,
 - b) Tórshavnar kommuna, og kommunalu samstørvini, ið skipað eru sambært løgtingslóg um kommunalt samstarv um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 3) Leiðsla:
 - a) Avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastr,
 - b) avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært løgtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og

- c) avvarðandi leiðsla innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um barnavernd.
- 4) Starvsfólk:
 - a) Avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um almannatrygd og tænastr,
 - b) avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m., og
 - c) avvarðandi starvsfólk, ið starvast innan tænastr, ið eru skipaðar sambært lögtingslóg um barnavernd.
- 5) Bútilboð: Bústaður, ið er skipaður sambært lögtingslóg um almannatrygd og tænastr, lögtingslóg um barnavernd ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 6) Dagtilboð: Dagtilboð, ið er skipað sambært lögtingslóg um almannatrygd og tænastr ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 7) Býli: Kamar, íbúð o.tíl. í bútilboði, ið er skipað sambært lögtingslóg um almannatrygd og tænastr, lögtingslóg um barnavernd ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m.
- 8) Avvarðandi: Maki, tann ella tey, ið hava foreldramyndugleika, verji, systkin, børn ella onnur, ið standa persóninum nær.

Nýtsla av inntrivi

§ 3. Inntriv verður einans nýtt, tá tað er neyðugt. Inntriv skal ongantíð setast í staðin fyri umsorgan, røkt og sosialnámsfrøðiligan stuðul.

Stk. 2. Áðrenn inntriv verður sett í verk, skal persónurin hava fingið høvi at viðvirka.

Stk. 3. Persónurin, advokatur hansara og avvarðandi skulu fáa høvi frá myndugleikanum at gera sínar viðmerkingar til inntriv, ið krevur góðkenning frá tvingsilsnevndini.

Stk. 4. Inntriv kann einans setast í verk sambært ásetingum í hesi lögtingslóg.

Stk. 5. Inntriv skal altíð vera rímligt í mun til ætlaða endamálið. Kann endamálið røkkast við minni víðfevndum inntrivi, skal hetta setast í verk áðrenn.

Stk. 6. Inntriv skal setast í verk á mest varliga hátt, skal ongantíð vara longur enn neyðugt og steðgast í stundini, um grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum.

Tvingsilsnevndin

§ 4. Landsstýrismaðurin setir eina nevnd í málum um tvingsil at taka avgerð um góðkenning av inntrivi sambært hesi lögtingslóg og góðkenning sambært § 51, samanber § 50, í lögtingslóg um almannatrygd og tænastr. Avgerð um góðkenning verður framd við støði í tilmæli sambært § 24 í hesi lögtingslóg og § 51 í lögtingslóg um almannatrygd og tænastr. Harumframt tekur nevndin avgerð í kærúmáli sambært § 30. Eisini tekur nevndin avgerð um gildistíð á inntrivi, samanber § 29.

Stk. 2. Tvingsilsnevndin er samansett við einum føstum nevndarlimi og fleiri serkønum nevndarlimum.

Landsstýrismaðurin tilnevnr fasta nevndarlimin, ið er formaður, og serkønu nevndarlimirnar. Fasti nevndarlimurin skal vera royndur lögfrøðingur. Serkønu nevndarlimirnir verða valdir millum persónar, ið eru serkønir innan sosialnámsfrøði, heilsurøkt, sjúkrarøkt, sálarfrøði og sálarsjúkuføði.

Landsstýrismaðurin velur 1 varalim fyri fasta nevndarlimin. Varalimurin skal vera royndur lögfrøðingur.

Stk. 3. Tá nevndin tekur avgerð, luttaka formaðurin og tveir serkønir nevndarlimir. Formaðurin ger av, hvørjir av serkønu nevndarlimunum skulu luttaka í nevndarviðgerðini. Í serligum førum kann formaðurin gera av, at fleiri enn tveir serkønir nevndarlimir luttaka í nevndarviðgerðini.

Stk. 4. Tvingsilsnevndin kann leita sær aðra serkøna hjálp til at stuðla undir nevndarviðgerðina.

Stk. 5. Avgerðir í tvingsilsnevndini verða tiknar við vanligum atkvøðumeiriluta. Stendur á jøvnum, er formansins atkvøða avgerandi.

Stk. 6. Tvingsilsnevndin skal eftir áheitan ella kann av sínum eintingum geva myndugleikanum, persóninum, advokati hansara ella avvarðandi høvi til munnliga ella skrivliga at bera fram sjónarmið ella at lýsa evni gjøllari.

Stk. 7. Í málum viðv. §§ 10, 13, 14 og 25 og kapitlunum 4 og 5 skal avgerð nevndarinnar vera tikin skjótast gjørligt og í seinasta lagi 14 dagar eftir, at tilmælið sambært § 24 er móttikið.

Stk. 8. Í øðrum málum skal avgerð nevndarinnar vera tikin í seinasta lagi 30 dagar eftir, at tilmæli sambært § 24, kæra sambært § 24, stk. 4 ella tilmæli sambært § 51 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr er móttikið. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt, og orsøkin fráboðast myndugleikanum og avvarðandi pørtum.

Stk. 9. Fasti nevndarlimurin, varalimur hansara og serkønu nevndarlimirnir eru valdir fyri 4 ár í senn og fáa samsýning, ið landsstýrismaðurin ásetir.

Stk. 10. Føroya Kærustovnur er skrivstova hjá tvingsilsnevndini.

Stk. 11. Tvingsilsnevndin førir yvirlit yvir avgerðir um góðkenning, móttiknar fráboðanir og frágreiðingar sambært hesi løgtingslóg og greinar og lýsir hesar árliga í ársfrágreiðing.

Hjálp frá løgregluni

§ 5. Myndugleikin kann heita á løgregluna um hjálp, tá inntriv verður framt sambært §§ 6, 10, 13 og 14 og kapitlunum 4 og 5.

Kapittul 2

Inntriv móti persóni í bráðfeingis-støðum o.a.

Halda persóni føstum í bráðfeingis-støðum

§ 6. Starvsfólk kann í bráðfeingis-støðum taka avgerð um at halda persóni føstum ella leiða persón í annað ólæst tilhaldsrúm, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum.

Stk. 2. Starvsfólk kann í serligum bráðfeingis-støðum taka avgerð um, at tilhaldsrúm fyribils skal læsast. Í slíkum førri skal persónurin vera undir stöðugum eftirliti, og tilhaldsrúmið skal vera egnað at hýsa persóninum og egnað í mun til eftirlit.

Stk. 3. Starvsfólk kann í bráðfeingis-støðum halda persóni føstum ella leiða persónin í annað ólæst tilhaldsrúm, um vandi er fyri, at persónurin ger stóran skaða ella oyðileggur lutir, ið ikki eru hansara egnu.

Stk. 4. Starvsfólk kann í bráðfeingis-støðum føra persón aftur hagar, hann fór frá, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og at viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, ella
- 2) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina hjá persóni undir 18 ár, og tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóni undir 18 ár.

Stk. 5. Leiðslan ella starvsfólk skal í stundini kunna avvarðandi um, at persónur er læstur inni í einum tilhaldsrúmi sambært stk. 2.

Vísa persóni á leið

§ 7. Starvsfólk kann kropsliga vísa persóni á leið, tá hetta er neyðugt fyri at veita røkt, stuðul og umsorgan og við atliti at trygd og trivnaði hjá persóninum, teimum, ið hann búleikast saman við, ella starvsfólki.

Kapittul 3 Inntriv móti persóni við týðandi sálarligum virkistarni

Ávaringarskipan og peilingarskipan

§ 8. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta ávaringarskipan og peilingarskipan í eitt avmarkað tíðarskeið til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og
- 2) viðurskiftini í einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri hesum vanda.

Stk. 2. Avvarðandi kunnu á serligum oyðublaði søkja myndugleikan um at fáa loyvi at taka í nýtslu ávaringarskipan og peilingarskipan. Loyvið er treytað av, at treytirnar í stk. 1, nr. 1) og 2) er loknar og at loyvi er fingið til vega frá tvingsilsnevndini.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um, hvørjar ávaringarskipanir og peilingarskipanir eru loyvdar og treytir hesum viðvíkjandi og treytir í sambandi við loyvi at nýta ávaringarskipan og peilingarskipan sambært stk. 2, undir hesum m.a. reglur um gjald, umvæling, útskipting og dagføring av ávaringarskipan og peilingarskipan, umframt ábyrgd av nýtsluni.

Serlig upplatingarskipan til úthurð

§ 9. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta serliga upplatingarskipan til úthurð fyri eitt avmarkað tíðarskeið í dagtilboði og bútilboði til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, og
- 3) støðan í tí einstaka førinum ikki einans kann loysast sambært § 8.

Stk. 2. Um serlig upplatingarskipan til úthurð verður sett í verk, skulu aðrir persónar, ið ikki eru fevndir av

inntrivinum, ikki verða nervaðir av hesum.

Halda persóni aftur og føra hann aftur

§ 10. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni aftur í eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, og
- 3) støðan í tí einstaka førinum ikki einans kann loysast sambært §§ 8 og 9.

Halda persóni fóstum í sambandi við reinføri og grundleggjandi tørv

§ 11. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni fóstum í eitt avmarkað tíðarskeið, um tað er alneyðugt til tess at røkja umsorganarskylduna í støðum, ið snúgva seg um reinføri og grundleggjandi tørv hjá persóninum.

Nýtsla av hjálparráði at verja móti skaða

§ 12. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta hjálparráð at verja móti skaða í eitt avmarkað tíðarskeið til persón við týðandi sálarligum virkistarni, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónurinn kann koma sær sjálvum í vanda, og
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum.

Stk. 2. Persónur skal ikki verða veruliga tálmaður í sínum førleika at flyta seg í sambandi við nýtslu av hjálparráði at verja móti skaða.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um m.a., hvørji hjálparráð eru loyvd.

Flyting uttan samtykki

§ 13. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, tá:

- 1) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt til tess, at viðkomandi kann fáa neyðugu hjálpina sambært løgtingslóg um almannatrygd ella tænastr ella løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.,
- 2) hjálpin ikki kann veitast á verandi bústaði hansara,
- 3) persónurin kann koma sær sjálvum í vanda, og
- 4) tað er skilaleyst ikki at flyta persónin.

Stk. 2. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið hevur týðandi sálarligt virkistarn, sum stavar frá sjúku, ið er í menning og gongur afturá, ið ikki býr í bútilboði og sum ikki setir seg upp ímóti at flyta, men sum vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, tá:

- 1) hjálpin ikki kann veitast á verandi bústaði, og
- 2) tað verður mett mest hóskandi fyrir umsorganina, ið veitast skal persóninum.

Stk. 3. Metingin í sambandi við tilmælið hjá myndugleikanum sambært stk. 1 og 2 skal ætla um, um avvarðandi kunnu geva persóninum neyðuga hjálp og umsorgan.

Stk. 4. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur við týðandi sálarligum virkistarni, ið býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tá:

- 1) núverandi bútilboð ella býli verður umbygt ella gjørt í stand,
- 2) núverandi bútilboð verður niðurlagt ella lagt saman,
- 3) neyðug hjálp og umsorgan ikki kann veitast í bútilboðnum ella býlinum, ella

- 4) flyting í annað bútilboð verður mett besta loysnin fyrir persónin í mun til at varðveita tilknýti til avvarðandi.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um flyting sambært stk. 4, undir hesum nær flyting er fyríbils, og nær hon er endalig, undir hvørjum umstøðum persónurin kann flytast og samskipan við aðrar myndugleikar í mun til flyting.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyrir búfólk og starvsfólk

§ 14. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at ein persónur við týðandi sálarligum virkistarni, og sum býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tá:

- 1) viðkomandi er til vanda fyrir ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mett verður, at tað er skilaleyst fyrir trygdina hjá hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býlið betur hóskar seg til ítøkiliga tørvin hjá persóninum, undir hesum tørvin á neyðugari umsorgan og røkt.

Kapittul 4

Inntriv móti persóni undir 18 ár

Halda persóni undir 18 ár aftur og føra hann aftur

§ 15. Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um at halda persóni undir 18 ár føstum í eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, tá:

- 1) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og

- 2) tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyri búfólk og starvsfólk

§ 16. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at ein persónur undir 18 ár, ið býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tá:

- 1) viðkomandi er til vanda fyri ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mettt verður, at tað er skilaleyst fyri trygdina hjá hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býlið betur hóskar seg til ítøkiliga tørvin hjá persóninum, undir hesum at veita honum neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð.

Forða fyri atgongd til og eftirlit við nýtsluni av internet og telefon

§ 17. Myndugleikin leggur tilmæli um at hava eftirlit við nýtsluni av interneti og telefon í eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin hevur eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í bútilboði.

Stk. 2. Tilmælið sbrt. stk. 1 skal vera grundað á:

- 1) at eftirlitið er mettt neyðugt, grundað á trygd, skilhald og sosialnámsfrøðiliga viðgerð, og
- 2) at tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum.

Stk. 3. Myndugleikin leggur tilmæli um at forða fyri atgongd at nýta telefon og internet í avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann forða,

heilt ella partvíst, fyri nýtslu av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í bútilboði.

Stk. 4. Tilmælið sbrt. stk. 3 skal vera grundað á:

- 1) at forðingin er mettt neyðugt, grundað á trygd, skilhald og sosialnámsfrøðiliga viðgerð,
- 2) at tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum, og
- 3) at mettt verður, at støðan ikki kann loysast sambært stk. 1.

Stk. 5. Uttan mun til stk. 1 og 3 skal persónurin altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat.

Stk. 6. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 og 3 í verk, um mettt verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kapittul 5

Inntriv móti persóni, ið er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr

Halda persóni aftur og føra hann aftur

§ 18. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 1 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, aftur í eitt avmarkað tíðarskeið, til tess at forða honum í at fara avstað ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, tá:

- 1) vandi er fyri, at persónur kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda,
- 2) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt at verja fyri vandanum, ella
- 3) inntrivið er mettt neyðugt við atliti at trygdini, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 2. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 2, aftur í eitt avmarkað tíðarskeið til tess at forða

honum í at fara frá bútilboðnum og fœra hann aftur til bútilboðið, tå:

- 1) inntrivið er neyðugt, grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina,
- 2) tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjå persóninum, ella
- 3) inntrivið er mettt neyðugt við atlitum at trygdini, umframt at tålma ella tarna brotsverki.

Flyting uttan samtykki vegna hóttandi atburð og vanda fyri búfólk og starvsfólk

§ 19. Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið er fevndur av § 49 í lógtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið býr í bútilboði, og sum setir seg upp ímóti at flyta ella vantar førleikan at geva samtykki, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, tå:

- 1) viðkomandi er til vanda fyri ella vísir ein hóttandi atburð móti øðrum búfólki ella starvsfólki,
- 2) mettt verður, at tað er skilaleyst fyri trygdina hjå hinum búfólkunum og starvsfólkunum ikki at flyta viðkomandi,
- 3) viðurskiftini í tí einstaka førinum gera tað neyðugt, og
- 4) tað kann vísast á, at nýggja bútilboðið ella býlið betur hóskar seg til ítøkiliga tørvin hjå persóninum, undir hesum at veita honum tryggjar karmar, røkt, umsorgan ella neyðuga sosialnámsfrøðiligu viðgerð.

Forða fyri atgongd til og eftirlit við nýtsluni av interneti og telefon

§ 20. Myndugleikin leggur tilmæli um at hava eftirlit við nýtsluni av interneti og telefon í eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin hevur eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjå persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í lógtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Stk. 2. Tilmælið sambært stk. 1 skal vera grundað á, at eftirlitið er mettt neyðugt við atlitum at trygd og skilhaldi, umframt at tålma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Myndugleikin leggur tilmæli um at forða fyri atgongd at nýta telefon og internet í eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann forða, heilt ella partvíst, fyri nýtslu av telefon og interneti hjå persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í lógtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Stk. 4. Tilmælið sambært stk. 3 skal vera grundað á, at eftirlitið er mettt neyðugt við atlitum at trygd og skilhaldi, umframt at tålma ella tarna brotsverki.

Stk. 5. Uttan mun til stk. 1 og 3 skal persónurin altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat.

Stk. 6. Leiðslan kann í heilt serligum førri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 og 3 í verk, um mettt verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kanning av býli og ognarlutum hjå persóni

§ 21. Myndugleikin leggur tilmæli um at kanna ognarlutir og býli fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann fremja kanning av ognarlutum og býli hjå persóni, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í lógtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á, at kanningin er mettt neyðug við atlitum at trygd og skilhaldi, umframt at tålma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Kanningin skal altíð fremjast av í minsta lagi tveimum starvsfólkum.

Stk. 4. Leiðslan kann í heilt serligum førri taka fyribils avgerð um at seta inntriv sambært stk. 1 í verk, tå mettt verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Leggja hald á ognarlutir hjå persóni

§ 22. Myndugleikin leggur tilmæli um at leggja hald á ognarlutir fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann leggja hald á ognarlutir, ið persónur, ið býr í bútilboði, og ið er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, hevur í síni varðveitslu.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á, at mett verður neyðugt at leggja hald á ognarlutirnar við atlit at trygd og skilhaldi, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Stk. 3. Verður hald lagt á ognarlutir sambært stk. 1, skal leiðslan skjótast gjørligt kunna persónin um hetta, føra ein lista yvir teir ognarlutir, ið hald er lagt á, og lata persóninum eitt avrit av hesum.

Stk. 4. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv í verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Læsa býli um náttina

§ 23. Myndugleikin leggur tilmæli um at læsa býli um náttina í eitt avmarkað tíðarskeið fyri tvingsilsnevndina, ið uttan rættarúrskurð kann gera av, at myndugleikin kann læsa persón, ið býr í bútilboði og er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, inni í sínum býli upp til 8 tímar í tíðarskeiðnum frá kl. 21.00 til kl. 08.00.

Stk. 2. Tilmælið skal vera grundað á trygd og skilhald, umframt at mett verður, at vandi annars er fyri, at persónurin rýmir frá bútilboðnum, og at:

- 1) inntrivið er ráðiligt, og heilsa hansara ikki er í vanda av inntrivinum,
- 2) mett verður, at persónurin ikki er í vanda fyri at beina fyri sær sjálvum,
- 3) persónurin hevur møguleika at heita á hjálp,
- 4) persónurin hevur atgongd til vesi og vatn, og
- 5) regluligt eftirlit er við persóninum, meðan hann er læstur inni.

Stk. 3. Leiðslan kann í heilt serligum føri taka fyribils avgerð um at seta inntriv í

verk, um mett verður, at inntrivið ikki kann bíða.

Kapittul 6

Tilmæli, skráseting, gildistíð o.a.

Tilmæli

§ 24. Tá myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært hesi løgtingslóg, skal tilmælið í minsta lagi greiða frá:

- 1) grundgevingini fyri, hví myndugleikin metir, at inntrivið er neyðugt,
- 2) hvussu inntrivið eftir ætlan verður sett í verk,
- 3) meting um tíðarkarmin kring inntrivið,
- 4) viðkomandi heilsuupplýsingum ella øðrum viðkomandi upplýsingum,
- 5) tí stuðli, sosialnámsfrøðiliga viðgerð, røkt og umsorgan, ið higartil er veitt sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, løgtingslóg um barnavernd og løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m., og
- 6) viðmerkingum til ætlaða inntrivið frá persóninum, advokati hansara og avvarðandi.

Stk. 2. Tá myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært §§ 13, 14, 16 og 19, skal tilmælið, umframt tað, ið er nevnt í stk. 1, eisini greiða frá, hvussu nýggja bútilboðið ella býlið er innrættað, og hvussu stuðulin, sosialnámsfrøðiliga viðgerðin, hjálpin og røktin sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastr og løgtingslóg um heimatænastu og eldrarøkt v.m. framhaldandi verður veitt, herímillum at greiða frá viðkomandi broytingum í hesum høpi.

Stk. 3. Avvarðandi kunnu skrivliga heita á myndugleikan um at leggja tilmæli sambært stk. 1 ella 2 um ávíst inntriv fyri tvingsilsnevndina.

Stk. 4. Um myndugleikin tekur avgerð um ikki at ganga áheitan sambært stk. 3 á mæti, kunnu avvarðandi kæra hesa avgerð til tvingsilsnevndina sambært § 30, stk. 4.

Góðkenning av fyribils avgerð

§ 25. Myndugleikin skal skjótast gjørligt og í seinasta lagi 7 dagar eftir, at fyríbils avgerð er tikin sambært §§ 17 og 20-23, leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina sambært § 24.

Hjálp frá advokati

§ 26. Myndugleikin skal tryggja, at persónur ella avvarðandi fáa móguleikan at fáa hjálp frá advokati til at røkja teirra áhugamál í málum, har myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um inntriv sambært § 10, §§ 13-19 og § 23.

Stk. 2. Viðmerkingar frá advokati skulu leggjast fyri tvingsilsnevndina í tilmælinum sambært § 24.

Stk. 3. Myndugleikin rindar fyri advokatin eftir reglunum um rættarhjálp og fría rættarførslu samanber kapittul 41 í lov for Færøerne om rettens pleje.

Skráseting

§ 27. Leiðslan hevur ábyrgd av at skráseta, og at frágreiðing verður gjørd.

Stk. 2. Skráseting verður framd á serligum oyðublaði. Skráseting av inntrivi skal fremjast skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at inntrivið er sett í verk.

Oyðublaðið skal í minsta lagi innihalda:

- 1) navn á persóninum,
- 2) lýsing av inntrivinum,
- 3) grundgeving fyri inntrivinum,
- 4) nær inntrivið er sett í verk, og
- 5) nær inntrivið er hildið uppat.

Stk. 3. Inntriv sambært §§ 8, 9, 11 og 12 skal skrásetast sambært stk. 2 fyrstu ferð, inntriv verður sett í verk, og síðani skal frágreiðing gerast hálvárliga á serligum oyðublaði í sambandi við framhaldandi nýtslu av inntrivinum. Frágreiðingin skal í minsta lagi greiða frá:

- 1) hvussu inntrivið hevur hilst í mun til at veita persóninum neyðuga trygd, røkt, stuðul og umsorgan, og
- 2) í hvønn mun inntrivið er mettt neyðugt í mun til framhaldandi at veita

persóninum neyðuga trygd, røkt, stuðul og umsorgan.

Fráboðan

§ 28. Leiðslan hevur ábyrgd av, at fráboðan verður framd.

Stk. 2. Inntriv skrásett sambært § 27, stk. 2 skal fráboðast myndugleikanum og skal vera myndugleikanum í hendi skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at inntrivið er skrásett.

Stk. 3. Myndugleikin skal boða avvarðandi frá um inntriv skrásett sambært § 27, stk. 2 skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hevur fingið fráboðanina. Er persónurin fevndur av lögtingslóg um barnavernd, skal myndugleikin harafturat boða avvarðandi barnaverndartænastu frá skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hevur fingið fráboðanina.

Stk. 4. Frágreiðing sambært § 27, stk. 3 skal fráboðast myndugleikanum skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er gjørd.

Stk. 5. Myndugleikin skal boða avvarðandi frá um frágreiðing sambært § 27, stk. 3 skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er móttikin.

Stk. 6. Myndugleikin skal í seinasta lagi 1 juli og 1. januar á hvørjum ári lata tvingsilsnevndini allar fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar.

Gildistíð

§ 29. Tvingsilsnevndin ásetir hesar gildistíðir fyri góðkend inntriv:

- 1) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 13, 14, 16, 19, 21 og 22 hevur eina gildistíð, ið knýtir seg til metta tíðarkarmin í sambandi við útinning av inntrivinum.
- 2) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 10, 15, 17, 18, 20 og 23 hevur eina gildistíð, ið er í mesta lagi 6 mánaðir hvørja ferð.

3) Góðkenning av inntrivi sambært §§ 8, 9, 11 og 12 hevur eina gildistíð, ið er í mesta lagi 24 mánaðir hvørja ferð.

Stk. 2. Hóast gildistíðina í stk. 1 skulu myndugleikin og leiðslan støðugt meta um ítøkiliga tørvin á inntrivinum, ið góðkenningin er grundað á, og tillaga ella steðga inntrivinum, um inntrivið ikki longur er neyðugt, samanber § 3.

Kærumøguleiki

§ 30. Avgerð, tikin av tvingsilsnevndini sambært hesi løgtingslóg, kann ikki kærast til annan fyrisingarligan myndugleika, og tað hevur ikki steðgandi virknað, um avgerðin verður lögð fyri Føroya Rætt. Tvingsilsnevndin skal eftir áheitan frá persóninum, advokati hansara ella avvarðandi skjótast gjørligt leggja avgerð, ið nevndin hevur tikið sambært § 10 og §§ 13-20, fyri Føroya Rætt.

Stk. 2. Inntriv, framt av leiðslu ella starvsfólki, ið ikki er sambært góðkendum tilmæli sambært § 24, kann innan 4 vikur eftir, at inntrivið er framt, leggjast fyri tvingsilsnevndina. Tvingsilsnevndin kann

víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað. Tvingsilsnevndin skal taka avgerð skjótast gjørligt eftir, at kærast er móttikin.

Stk. 3. Inntriv, framt av leiðslu ella starvsfólki, ið er eftir góðkendum tilmæli sambært § 24, kann í gildistíðini leggjast fyri tvingsilsnevndina av nýggjum, um mett verður, at inntrivið ikki lýkur treytirnar í § 3, samanber § 29, stk. 2. Tvingsilsnevndin skal taka avgerð skjótast gjørligt.

Stk. 4. Avgerð sambært § 24, stk. 4 kann innan 4 vikur kærast til tvingsilsnevndina. Tvingsilsnevndin kann víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað.

Stk. 5. Persónur, ið hevur verið fyri inntrivi, ið er 15 ár og eldri, advokatur hansara og avvarðandi hava kærurætt sambært stk. 2-4.

Stk. 6. Kæruvegleiðing skal skjótast gjørligt gevast teimum, ið hava kærurætt sambært stk. 5.

Gildiskoma

§ 31. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2021.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

At fáa skipaði viðurskifti viðvíkjandi nýtslu av tvingsli hefur leingi verið á politiska breddanum.

Orsökkin til lógaruppskotið er, at verandi heimildargrundarlag fyri at nýta tvingsil í fleiri førum vantar, og í øðrum førum er ivasamt. Landsstýrismaðurin vil tískil við hesum lógaruppskoti greitt áseta, hvørji inntriv eru loyvd, og undir hvørjum umstøðum tey kunnu setast í verk. Hetta til frama fyri rættartrygdina hjá teimum persónum, ið eru fyri tvingsli, og teimum starvsfólkum, ið útinna hendan tvingsil.

Lógaruppskotið fevnir um persónar, ið vegna teirra sálarliga virkistarn ikki geva ella eru førir fyri at geva eitt kunnað samtykki til inntrivið, persónar, ið eru dømdir til upphald og tænastr frá Almannaverkinum, ið krevur, at ávís heimild er fyri at nýta tvingsil, og persónar yngri enn 18 ár, har fyrilitið fyri unga aldrinum, heilsu og menning krevur, at starvsfólk í ávísimum førum hefur heimild at nýta tvingsil. Talan er eisini um, at heimild í øllum førum verður fyri at nýta tvingsil í vandastøðum, har persónurin ella onnur eru í vanda ella kunnu koma sær í vanda.

Til frama fyri rættartrygdini verður skipað soleiðis fyri, at ein óheft nevnd, tvingsilsnevndin, skal góðkenna allan ætlaðan tvingsil, soleiðis at skilja, at myndugleikin skal leggja eitt tilmæli fyri tvingsilsnevndina um eitt ætlað inntriv, t.d. um GPS ávaringarskipan, ið síðani verður viðgjørt av tvingsilsnevndini.

Lógaruppskotið skipar viðurskifti um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin. Eftir hetta nevnt “inntriv”.

Sum meginregla er ongantíð loyvt hjá starvsfólki uttan greiða lógarheimild at nýta tvingsil í sambandi við arbeiði teirra at veita persóni stuðul, røkt og umsorgan. Allir persónar hava rætt at taka avgerðir um egið lív og virki, eins og rætt til at takka nei til tilboð um hjálp og stuðul. Rætturin er galdandi uttan mun til, um persónurin er førur fyri at geva sítt samtykki.

Meginreglan er grundað á lögfrøðiligu hugtøkini um eginfrælsið og frið einstaklingsins, ið eru lógarfest í § 71 í grundlógini, artikkul 8 í Evropiska mannarættindasáttmálanum, eins og tey eru ein partur av innihaldinum í Breksáttmálanum.

Í § 71, stk.1, 1.pkt í grundlógini er staðfest, at eginfrælsi hjá hinum einstaka er friðhalgað. Hugtakið frælsistøka fevnir um tær støður, tá ein persónur er innilæstur, soleiðis skilt, at viðkomandi ikki uttan loyvi kann fara av einum avmarkaðum øki.

Sum dømi er talan um frælsistøku, um ein persónur í einum bútilboði hefur eitt ynski um at sleppa út, men verður forðaður í hesum antin kropsliga ella við orðum.

Verjan av eginfrælsinum, ið er staðfest í § 71 í grundlógini, í Evropiska mannarættindasáttmálanum og Breksáttmálanum, skal ikki fatast sum eitt alment forboð móti frælsistøku.

Verjan merkir, at ávís krøv verða sett til rættarlíga grundarlagið undir frælsistøku og til eftirlitið, ið skal vera við teimum avgerðum, ið snúgva seg um frælsistøku.

Í hesum høpi er ásett í § 71, stk. 2 í grundlógini, at frælsistøka einans kann fremjast við heimild í lóg.

Rættur einstaklingsins til frið er ásettur í art. 8, stk.1 í Evropiska mannarættindasáttmálanum. Rætturin merkir, at øll hava rætt til virðing fyri privatlívi, familjulívi, sínum heimi og samskipti. Sambært art. 8, stk. 2 kann ein almennur myndugleiki ikki fremja inntriv í hendan rætt uttan so, at inntrivið verður gjørt við heimild í lóg, at inntrivið virðir lutfalsmeginregluna, og haraftrat er mettt neyðugt í einum demokratiskum samfelagi við atliti at lóg og landaskili, verju fyri brotsverki, skilhaldi, verju av heilsu ella verju av rættindum hjá øðrum.

Breksáttmálin ásetir í art. 12, at persónur, ið ber brek, hevur rættarføri á jøvnum føti við onnur í øllum lívsins viðurskiptum, og ásetir m.a., at limalondini skulu tryggja, at øll stig, sum viðvíkja tí at útinna rættarføri, fata um hósandi og munagóð verjutiltøk til at fyrbyrgja misnýtslu m.a. sambært Evropiska mannarættindasáttmálanum. Í art. 14 er ásett, at limalondini skulu tryggja, at persónur, ið ber brek, á jøvnum føti við onnur fær nýtt sín rætt til persónligt frælsi og persónliga trygd og verður ikki fongslaður ólógliga ella tilvildarlíga, og at øll frælsisskerjing skal vera í samsvari við lógina, og at brek í ongum føri má rættvísgera frælsisskerjing. Í art. 17 er ásett, at ein og hvør, ið ber brek, hevur rætt til virðing fyri sínum líkamliga og sálarliga sjálvræðisrætti á jøvnum føti við onnur. Haraftrat er í art. 25 ásett, at limalondini ásanna, at persónur, ið ber brek, hevur rætt til at njóta best møguliga heilsustøðið uttan mismun vegna brek, og at heilsustarvsfólk veita røkt á sama støði til persón, ið ber brek, sum til onnur, eisini við støði í fríum og upplýstum samtykki m.a. við at økja um tilvitskuna um mannarættindi, virðing, sjálvstøðu og tørv hjá persóninum, ið ber brek, gjøgnum útbúgving og útbreiðslu av etiskum støði fyri almenna og privata heilsurøkt.

Heimildin fyri tvingsli, ið hettar lógaruppskotið skipar, kann bæði rúmast innan fyri art. 8 í Evropiska mannarættindasáttmálanum og § 71 í grundlógini, tí heimildin fyri at nýta tvingsil er ásett beinleiðis í lógini, og tað samstundis er greitt ásett, at lutfalsmeginreglan og meginreglan um minsta inntrivið skulu vera loknar, innan inntriv sambært lógini verða sett í verk. Haraftrat er lógaruppskotið í samsvar við Breksáttmálan og tær ásetingar, ið nevndar eru omanfyri. Tvingsil verður einans nýttur, tá endamálið ikki kann røkkast við aðrari fyriskipan, og umsorgan og trygd eru altíð ein berandi grundsúla í allari útinning av tvingsli. Haraftrat skal øll frælsisskerjing og avmarking av sjálvræðisrættinum hjá persóninum góðkennast av óheftari nevnd, uttan í teimum førum, har bráðfeingis-vandi er á ferð, ella ítøkilig støðan ger, at inntrivið ikki kann bíða, t.d. í sambandi við brotsverk ella vanda fyri trygdini. Í teimum førum kann inntrivið kærast til tvingsilsnevndina.

Hóast omanfyrinevndu meginreglu og verju í grundlóg og altjóða sáttmálum, kann lóggávan sum undantak loyva, at tvingsil verður nýttur, og sjálvræðisrætturin hjá persóni harvið verður avmarkaður. Hetta er í sambandi við støður, har eitt nú vandin fyri vansorgan merkir, at serlig átøk mugu setast í verk móti persóninum. Eisini kann hetta vera í sambandi við støður, har beinleiðis vandi er fyri heilsu og lívi hjá viðkomandi persóni ella øðrum í hansara nærumhvørvi. Umframt støður við atliti at tignini hjá tí einstaka persóninum, støður, har

sosialnámsfrøðiligt atlit má takast í mun til unga aldurin á persóninum, og stöður, har revsirættarligt atlit er berandi í mun til ítökiligu avgerðina um tvingsil.

Dømi um stöður, har tvingsil er viðkomandi, er eitt nú, um persónur við týðandi sálarligum virkistarni fer frá bústaði sínum á hávetri í ongum klæðum og harvið setir heilsuna hjá sær í vanda. Annað dømi er, um persónur við týðandi virkistarni, ið vegna sín skerda fatanarliga førleika, hevur ein harðligan atburð og javnan er til vanda fyri seg sjálvan og onnur.

Tvingsil sum hugtak fevnir víða og verður ofta sett í samband við likamligan tvingsil. Hóast likamligur tvingsil er ein partur av møguligu inntrivunum, finnast eisini onnur inntriv, ið verða mett sum tvingsil. Dømi um hetta er, um ein persónur fær GPS ávaringar- og peilingarskipan setta á seg uttan at hava givið samtykki. Annað dømi er, um álagt verður persóni at flyta úr heimi sínum vegna heilsustøðu sína.

Inntrivini, ið eru heimilað sambært hesi lögtingslóg, fevna eisini víða. Í øllum førum er umsorgan í háseti, men eisini atlit at trygd, skilhaldi, heilsu og menning eru berandi í ávísam førum. Summi av inntrivunum eru tengd at skerda fatanarliga førleikanum hjá persóni, ið hevur ellisbrek, seinheilaskaða o.a. Hesi inntriv eru eitt nú serlig upplatingarskipan, GPS ávaringar- og peilingarskipan og heimild at forða fyri, at persónur fellur í órøkt. Ávís inntriv eru haraftrat tengd at trygd og skilhaldi, serliga galdandi fyri persónar, ið búgva í bútilboði ella persónar, ið eru dømdir fyri álvarslig brotsverk. eitt dømi kundi verið heimild at forða fyri nýtslu av interneti, um hetta verður nýtt til brotsverk, og heimild at kanna býli, um illgruni er um viðurskifti, ið seta trygdina í vanda. Onnur inntriv eru tengd at heilsu og menning hjá persóni, yngri enn 18 ár. Hettar er t.d. í sambandi við bráðfeingisstöður, har vandi er á ferð, og í sambandi við at forða fyri nýtslu av interneti og telefon, um nýtlan er av sovorðnum slagi, at hon er skaðilig fyri heilsuna og menningina hjá unga persóninum.

Starvsfólk hava eina lógarásetta umsorganarskyldu í sambandi við útinning av teirra arbeiði sambært forsorgarlógini og uppskotinum til nýggja lögtingslóg um almannatrygd og tænastr. Uttan greiðar reglur á økinum, er tað trupult hjá starvsfólki at meta, um eitt inntriv í roynd og veru er ein avmarking av sjálvsavgerðarrættinum hjá persóninum, ella um inntrivið heldur er ein natúrligur liður í lógarásettu umsorgarnarskylduni hjá starvsfólkinum.

Hesin ógreidleiki millum umsorganarskyldu og sjálvsavgerðarrætt kann hava við sær, at starvsfólk ikki fáa útint sítt arbeiði á ein hátt, ið best tænar áhugamálanum hjá persóninum. Dømir eru um, at starvsfólk hava himprast við at veita ávísa røkt ella stuðul, tí tey kenna seg ótrygg í mun til heimildina. Eisini hava starvsfólk og avvarðandi spurt eftir fleiri heimildum at nýta tvingsil, eitt nú heimild at útgera persónar við týðandi sálarligum breki, ið javnan leita sær út, við GPS ávaringar- og peilingarskipan.

Í mun til umsorganarskylduna hava starvsfólk eisini fyri neyðini at vita, hvussu tey handfara vandamiklar bráðfeingisstöður innan fyri lógarinnar karm. Hóast revsirætturin skipar neyðrætt og neyðverju, so er neyðugt, at starvsfólk hava greitt ásettar heimildir í lóggávu, ið skipa hesi viðurskifti.

Umfram umsorganarskyldu er eisini ein lógarásett móttøkuskylða hjá Almannaverkinum, ið merkir, at Almannaverkið hevur skyldu at taka ímóti ávísam persónum, ið sambært dómi ella rættarúrskurði skulu hava bútilboð og tænastr frá Almannaverkinum. Í sambandi við hesa

móttøkuskyldu er tørvur á fleiri ymisháttaðum heimildum at nýta tvingsil, soleiðis at upphaldi hjá persóninum í einum bútilboði er trygt fyri bæði persónin og onnur, og at upphaldið samsvarar við innihaldið í dóminum ella rættarúrskurðinum.

Saman við uppskotinum til løgtingslóg um tvingsil leggur landsstýrismaðurin eisini fram uppskot til løgtingslóg um almannatrygd og tænastur, uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um barnavernd, uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um heimatænastu og eldrarøkt v.m., og uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um kærunevnd í almanna-, familju- og heilsumálum.

1.2. Galdandi lóggáva

Lógarheimildin fyri at nýta tvingsil er kunngerð nr.1 frá 2005 um valdsnýtslu á stovnum fyri fólk við víttfevnandi likamligum ella sálarligum brekum, ið hevur heimild í § 16, stk. 2 í forsorgarlógini. Ongar reglur eru um at nýta tvingsil, ið er galdandi fyri persónar, ið fevndir eru av løgtingslóg um eldrarøkt, heimatænastu v.m.

Kunngerð nr.1 frá 2005 um valdsnýtslu á stovnum fyri fólk við víttfevnandi likamligum ella sálarligum brekum er nærum samlík áður galdandi donsku kunngerðini ”Bekendtgørelse om magtanvendelse m.v. i institutioner for voksne med vidtgående fysiske eller psykiske handicap”.

Danska kunngerðin er frá 1980, og tann føroyska er frá 2005, og er hon ein dagförd útgáva av áður galdandi kunngerð nr. 40 frá 22. mars 1993 um valdsnýtslu v.m. á stovnum fyri fólk við likamligum ella sálarligum brekum.

Greitt er, at bæði fatanin av tvingsli og fatanin av teimum persónum, ið kunngerðin skipar tvingsil fyri, hevur ment seg munandi síðan 1980. Av hesari orsök aleina kann við vissu sigast, at tørvur er á dagføring á økinum.

Ein trupulleiki við galdandi lóggávu er, at ásetingar um tvingsil eru lýstar í kunngerð heldur enn ásettar við lóg. Galdandi meginregla er tann, at avgerðir, sum í stóran mun gera seg inn á áhugamál hjá persóni, skulu hava greitt heimildargrundarlag, ið merkir, at heimildin fyri avgerðini skal vera greitt ásett í lóg. Hesi viðurskifti hevur Løgtingsins umboðsmaður m.a. víst á í sambandi við eina eftirlitsvitjan í einum bútilboði hjá Almannaverkinum í 2007.

Ein annar trupulleiki við galdandi lóggávu er, at henni vantar fleiri og ymishættaðar heimildir fyri tvingsli. Løgtingsins umboðsmaður hevur í sambandi við omanfyreivendu eftirlitsvitjan víst á vandan við, at heimild ikki finst fyri at nýta ávaringarskipan, og at ongar reglur eru fyri fráboðan og skjalfesting av tvingsilsinnavum.

Líknandi sjónarmið sæst eisini í áliti, ið Heilsu- og innlendismálaráðið læt úr hondum í 2012, ið kallast “Gloymsk, men ikki gloymd – framferðarætlan fyri demens í Føroyum”, har arbeidsbólkurin vísir á, at tað er ein vansi, at eingin lóggáva finst í Føroyum, ið loyvir at fremja atgerðir, har persónurin ikki er førur fyri at geva samtykki. Arbeidsbólkurin mælir til at “gera lógarverk, har tað verða ásettar reglur um valdsnýtslu fyri at tryggja rættindi hjá borgarum við demens.”

Samnumtikið er galdandi lóggáva ekki nøktandi, hvørki í mun til tørvin ella í mun til rættartrygdina hjá viðkomandi persóni og starvsfólki.

Í mun til tørvin vanta neyðugar heimildir fyri at nýta tvingsil, eitt nú tá persónur, ið ikki er førur fyri at geva sítt samtykki, skal hava neyðuga hjálp, røkt ella umsorgan.

Í mun til rættartrygdina vanta ásetingar í lóg, ið greitt áseta, undir hvørjum treytum og umstøðum tvingsil kann setast í verk.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við lógaruppskotinum er at skipa til fulnar heimildargrundarlagið fyri tvingsli og góðkenning av tvingsli, galdandi fyri starvsfólk og persónar, ið fevndir eru av løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m og løgtingslóg um barnavernd.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Lógaruppskotið skipar heimildir hjá starvsfólki í mun til at útinna tvingsil móti persónum, ið fevndir eru av løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m. og løgtingslóg um barnavernd.

Alt lógaruppskotið er í høvuðsheitum ein nýskipan. Heimild verður eitt nú veitt fyri at nýta GPS ávaringar- og peilingarskipan og serliga upplatingarskipan til persónar, ið eitt nú hava álvarsliga demenssjúku, umframt heimild at flyta somu persónar í bútilboð, um tað tænar røktini og umsorganini. Eisini verður heimild fyri at nýta tvingsil í sambandi við persónar, ið eru dømdir og fáa bútilboð frá Almannaverkinum. Heimildirnar, ið talan er um, eru eitt nú at kanna býli, forða fyri internetnýtslu og læsa býli um náttina.

Lógaruppskotið hevur við sær, at heimildargrundarlagið fyri tvingsli er trygt, soleiðis at skilja, at ásetingarnar til fulnar skipa, hvørji inntriv eru loyvd og undir hvørjum fortreytum. Samstundis sum ásett verður í endamálsáseting, at tvingsil altíð skal standa mát við ætlaða endamálið, at tvingsil ongantíð skal vara longur enn neyðugt, eins og tvingsil einans skal nýtast sum seinasti útvegur.

Ein fyrimunur við uppskotinum er, at bæði starvsfólk, persónar og avvarðandi vita, hvørji inntriv eru loyvd, og hvørjar fortreytir skulu vera til staðar, áðrenn inntriv kunnu setast í verk.

Samstundis er tað ein greiður fyrimunur fyri rættartrygdina, at avgerðir um tvingsil, ið eru ætlaðar, t.v.s. ikki snúgva seg um bráðfeingis-vandastøður, skulu vera góðkendar av óheftari nevnd, áðrenn tær kunnu setast í verk.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Lógaruppskotið varð fyrstu ferð lagt fram í Løgtinginum á vári í 2019 (løgtingsmál nr. 145/2018). Í hesum sambandi lá uppskotið alment frammi til ummælis á ummælisportalinum

hjá Føroya landsstýri, samstundis sum tað varð sent fleiri myndugleikum, felagsskapum o.ø. til ummælis. Uppskotið datt burtur, tá val varð útskrivað á ólavsøku í 2019.

Uppskotið verður nú lagt fram av nýggjum. Uppskotið er í høvuðsheitum tað sama sum varð lagt fram á vári 2019, tó við ávísingum smærri innihaldsligum broytingum. Uppskotið í síni heild, við serligum denti á nýggju broytingarnar, hevur ligið alment frammi til ummælis á ummælisportalinum hjá Føroya landsstýri, samstundis sum tað varð sent fleiri myndugleikum, felagsskapum o.ø til ummælis.

Ummælisvar er komið frá Føroya Kærustovni, MEGD, Almannerkinum, Ergoterapeutfelagnum, Landsfelag Pensjónista, Heilafelagnum, Heilsuhjálparafelag Føroya, Javna og Kommunufelagnum.

Niðanfyri verða viðmerkingarnar frá ummælispartunum frá báðum ummælisumfórnum viðgjørðar undir einum.

Viðgerð av viðmerkingum

Virkið

Almannerkið metir, at § 11, stk. 2 eigur at verða nevnd í § 1, stk. 2, av tí at ásetingin heimilar myndugleikanum at halda persóni undir 18 ár fóstum og at føra hann heim til bútilboðið ella býlið. Almannerkið metir tó, at hesi viðurskifti verða skipaði í lögtingslóg um barnavernd.

Almannerkið nevnir eisini, at í tann mun avvarðandi verða nevnd í lógaruppskotinum, so eigur verji somuleiðis at verða nevndur.

Í allýsingunum í § 2, nr. 8 í lógaruppskotinum verður við avvarðandi meint maki, tann ella tey, ið hava foreldramyndugleika, verji, systkin, børn ella onnur, ið standa persóninum nær. Heitið avvarðandi fevnir sostatt eisini um verjar.

Javni vísir á, at orðið “heilsa” eisini eigur at umfata sálarliga heilsu.

Til hetta er at viðmerkja, at orðið “heilsa” fevnir í hesum sambandi um bæði líkamliga og sálarliga heilsu.

MEGD mælir til, at orðingin “týðandi sálarligt virkistarn” verður broytt til “týðandi og varandi sálarligt virkistarn”, og at tað sæst, at ein individuel og faklig meting skal gerast av virkistarninum og tess fylgjum. Ein áður sett sjúkuavgerð (diagnosa) merkir ikki, at ein uttan víðari kann nýta tvingsil. Felagið metir ikki, at reglurnar skulu galda fyri fólk við lættari demens.

Hugtakið týðandi sálarligt virkistarn viðger sambandið millum sálarliga virkistarnið og møguleikarnar hjá persóninum í samfelagnum, ið hann er ein partur av. Tað vil siga, at sálarliga virkistarnið, alt eftir hvussu meint persónurin er raktur, er avgerandi fyri, hvussu nógv hjálp viðkomandi hevur tørv á fyri at vera ein partur av samfelagnum. Endamálið er sostatt at hjálpa viðkomandi borgara at vera verandi ein partur av samfelagnum. Týðandi sálarliga virkistarnið kann vera varandi, men kann eisini vera tengt at støðuni hjá borgaranum í einum ávísingum tíðarskeiði. Í lógaruppskotinum og í viðmerkingunum er fleiri ferðir ásett, at inntriv einans verða nýtt, tá tað er neyðugt, og at inntrivið ongantíð skal vara longur enn neyðugt og steðgast í stundini, um grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum. Inntrivini eru

sostatt tengd at aktuella støðuni hjá borgaranum, og kunnu eisini vera neyðug, hóast sálarliga virkistarnið ikki er varandi.

Fyri at kunna gera nýtslu av lógarheimilaðu inntrivunum er tað ein treyt, at borgarin hevur eitt sonevnt týðandi sálarligt virkistarn. Sjúkuavgerðin verður tikin av eitt nú einum lækna, og avgerðin er altíð tengd at viðurskiftunum í einstaka førinum, tvs at onki mál verður viðgjørt líka. Støðan hjá viðkomandi borgara er avgerandi fyri, um talan er um eitt týðandi sálarligt virkistarn, ið krevur, at myndugleikin kann veita trygd og umsorgan fyri borgaranum.

Tvingsilsnevndin

Almannaverkið og Føroya Kærustovnur meta, at málsviðgerðartíðin skal ásetast neyvari og við rímligari freist. Hettar er tikið til eftirtektar.

Málsviðgerðartíðin er ásett at vera í mesta lagi 14 dagar fyri mál, ið hava skund og 30 dagar fyri mál, ið ikki hava eins stóran skund. Viðkomandi ásetingar í lógaruppskotinum verða broyttar samsvarandi.

Fleiri ummælispartar, so sum Sosialráðgevarafelag Føroya, Landsfelag Pensjónista og Heilsurøktarafelagið, hava gjørt vart við, at nevndin átti at havt umboðan frá fleiri viðkomandi pørtum, so sum heilsurøktara, ergoterapeuti o.ø. Almannamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar og broytt háttin, ið nevndin er skipað. Eisini er heimild hjá nevndini at nýta aðra serkøna hjálp í nevndararbeiðinum.

Landsfelag Pensjónista vísir harumframt á, at eitt umboð fyri felagið við serkønari vitan innan demens verður umboðað í tvingsilsnevndini.

Almannamálaráðið metir, at serkøn vitan innan demens rúmast innan teir fakbólkar, ið eru nevndir í lógaruppskotinum sum umboðandi serkønu nevndarlimirnar, eitt nú sosialnáms-, heilsurøktar- og sjúkrarøktarfrøðingar. Afturat hesum kann tvingsilsnevndin leita sær aðra serkøna hjálp til at stuðla undir nevndarviðgerðina.

Heilsuhjálparafelagið nevnr í sínum ummælis skrivi, at tað er neyðugt, at avgerðir, ið tvingsilsnevndin tekur, verða eftirmettar við jøvnum millumbilum, og tiknar av beinanvegin støðan hjá viðkomandi borgara broytist.

Í § 29, stk. 2 í lógaruppskotinum skal myndugleikin og leiðslan støðugt meta um ítøkiliga tørvin á inntrivinum, ið góðkenningin er grundað á, og tillaga ella steðga inntrivinum, um inntrivið ikki longur er neyðugt. Afturat hesum kemur, at øll inntriv eru avmarkaði í tíð, og at tað tí ikki kemur fyri, at neyðugleikin fyri inntrivinum ikki verður eftirmettur. Eisini verður í § 3, stk. 6 ásett, at inntriv skal ongantíð vara longur enn neyðugt, og steðgast í stundini, um grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum. Og í § 30, stk. 3 er ásett, at inntriv, ið er framt av leiðslu ella starvsfólki sambært góðkendum tilmæli, kann í gildistíðini kærast til tvingsilsnevndina, um mett verður, at inntrivið ikki lýkur treytirnar. Soleiðis kunnu t.d. avvarðandi altíð kæra eitt inntriv, um tey meta, at grundarlag ikki longur er fyri hesum.

Hjálp frá lögregluni

Almannaverkið vísir á, at sambært § 5 kann myndugleikin heita á lögregluna um at hjálpa at fremja inntriv. Almannaverkið spyr, um nøkur avtala er við lögregluna hesum viðvíkjandi. Almannamálaráðið hevur fingið avtalu í lag, soleiðis at lögreglan kann veita hjálp í sambandi við nærri tilskilaði inntriv.

Ávaringar- og peilingarskipan

Almannaverkið setir fleiri spurnartekin við nýtsluna av GPS. Eitt nú um avvarðandi sjálvi kunnu taka stig til nýtsluna, og hvør hefur ábyrgd av nýtsluni, um persónur býr í egnum bústaði.

Almannamálaráðið hefur tikið hetta til eftirtektar og framt ymsar broytingar. Heimild er m.a. fyri at taka GPS í nýtslu í samráði við avvarðandi, um persónur býr í egnum bústaði. Eisini er heimild fyri, at avvarðandi undir ávísnum treytum kunnu taka lut í nýtsluni av GPS.

Landsstýrismaðurin hefur heimild at gera nærri reglur um ábyrgd av nýtsluni av GPS hjá avvarðandi, undir hesum reglur um gjald, dagføringar o.a.

Ergoterapeutfelagið mælir til, at peilingarskipanin til onnur enn borgarar við týðandi sálarligum virkistarni eisini verður lógarfest. Borgarar (og teirra avvarðandi) við m.a. demens og seinheilaskaða hava stórar trupulleikar av, at tað ikki er lógarfest, at tað er loyvt at brúka peilingarskipan.

Í viðmerkingunum til § 1 í uppskotinum til tvingsilslóg verður hugtakið “týðandi sálarligt virkistarn” allýst. Týðandi sálarligt virkistarn fevnir í lógaruppskotinum breitt og kann stava frá ymsum lívsstøðum, eitt nú menningartarni, breki, demenssjúku og seinheilaskaða. Hugtakið týðandi sálarligt virkistarn fevnir sostatt um hugtakið týðandi sálarligt brek, ið er ásett í uppskotinum til lógtingslóg um almannatrygd og tænastr. Sostatt ber til at nýta peilingarskipan sambært tvingsilslógini til borgarar, sum eru raktir av demenssjúku ella seinheilaskaða.

Serlig hurðaupplatingarskipan til úthurð

Heilafelagið spyr, hví gildistíðin fyri serliga upplatingarskipan til úthurð, sum ásett í § 9 í lógaruppskotinum, er longd frá 12 til 24 mánaðir.

Í sambandi við at heimildin at hava óavmarkaða gildistíð til ávís inntriv varð strikað, varð avgerðin tikin um at leingja gildistíðina fyri inntriv, ið eru minni víðfevnd og í mestan mun eru grundaði á umsorganarlig atlit, m.a. heimildin at nýta serliga upplatingarskipan til úthurð. Hóast gildistíðin er longd, er umráðandi at viðmerkja, at myndugleikin og leiðslan støðugt skulu meta um ítøkiliga tørvin á inntrivinum, ið góðkenningin er grundað á, og tillaga ella steðga inntrivinum, um inntrivið ikki longur er neyðugt, smbr. § 29, stk. 2 í lógaruppskotinum, eins og at inntriv ongantíð skal vara longur enn neyðugt og steðgast í stundini, um grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum, smbr. § 3, stk. 6 í lógaruppskotinum.

Javni vísir á, at hurðaupplatingarskipanir mugu vera soleiðis háttáðar, at tær tryggja, at persónar og sambúgvar sleppa út, skuldi t.d. eldur komi í, og at hetta má staðfestast í lógini.

§ 9, stk. 2 í lógaruppskotinum ásetir, at um serlig hurðaupplatingarskipan til úthurð verður sett í verk, skulu aðrir persónar, ið ikki eru fevndir av inntrivinum, ikki verða nervaðir av hesum. Hetta merkir, at aðrir persónar altíð skulu hava móguleika at sleppa inn og út, eisini í álvarsligum støðum, t.d. um eldur skuldi komið í. Tað er harumframt eitt krav fyri bygningar, at rýmingarleiðir o.a. eru tryggjar, og ein slík hurðaupplatingarskipan kemur ikki fram um slíkar trygdarfyriskipanir. Mett verður ikki, at hetta er neyðugt at áseta í lógini.

Halda persóni fóstum í bráðfeingis-stöðum

Almannaverkið metir, at neyðugt er at hava breiðari orðing í mun til, hvar persónur kann fðrast til – ikki bara fðrast aftur á bústaðin. Hetta hevur Almannamálaráðið tikið til eftirtektar og broytt ásetingina samsvarandi.

Almannaverkið umrøður eisini spurningin, um mðguleikin hjá avvarðandi at hava loyvi at nýta ávaringar- og peilingarskipanir eigur at verða víðkaður til eisini at fevna um ásetingarnar um at halda persóni fðstum í sambandi við reinfðri og grundleggjandi tørv í § 11 og um nýtslu av hjálparráði at verja móti skaða í § 12. Heimildirnar í § 11 og 12 verða sostatt eisini lagdar til avvarðandi.

Felags fyri inntrivini í § 8, 11 og 12 er, at talan er um inntriv, ið ein myndugleiki kann nýta. Avvarðandi hava afturat hesum fingið eina serliga heimild til at kunna søkja um at nýta ávaringar- og peilingarskipanir sambært § 8, stk. 2, men loyvið er treytað av, at myndugleikin, har viðkomandi persónur býr, eisini hevur fingið heimild at nýta inntrivið. Dømi um slíkt loyvi kann vera, um dóttir ein demenssjúkan persón býr tætt við, og hevur mðguleika at fara eftir viðkomandi, um hann villist av leið. Almannamálaráðið metir ikki, at hendan skipanin eigur at víðkast til eisini at fevna um støður sum ásettar í § 11 og 12. At halda persóni fðstum í sambandi við reinfðri og grundleggjandi tørv og at gera nýtslu av hjálparráði at verja móti skaða eru inntriv, ið verða mett ikki eiga at verða givin avvarðandi m.a. grundað á, at tað verður trupult at hava eitt skipað eftirlit við, um inntrivið verður misnýtt.

Nýtsla av hjálparráði at verja móti skaða

Almannaverkið ynskti, at ásetingin varð víðkað til at fevna um annað enn nýtslu av klædnaseðlum. Viðmerkingin er tikin til eftirtektar og er ásetingin broytt, soleiðis at hon fevnir breiðari og hevur kunngerðarheimild at áseta, hvørji hjálparráð eru loyvd og treytir hesum viðvíkjandi.

Flyting uttan samtykki

Kommunufelagið metir, at § 13 er ov óneyvt orðað í mun til tær avbjóðingar innan eldraðkið, ið koma fyri í praksis, tá talan er um at flyta persónar.

Almannamálaráðið hevur tikið hetta til eftirtektar og skoytt eitt nýtt stk. upp í ásetingina, ið skipar støðuna, tá persónur skal flyta frá einum bútilboði til eitt annað vegna umbygging o.a.

Eisini er heimilað landsstýrismanninum at áseta nærri reglur hesum viðvíkjandi í kunngerð, og ásett er í viðmerkingunum til ásetingina, at hetta verður gjørt í samstarvi við aðrar myndugleikar, undir hesum kommunala myndugleikan.

Skráseting og fráboðan

Almannaverkið vil verða við, at freistin at boða foreldrum frá ísv. at inntriv er framt móti børnum undir 18 ár, er sera stutt. Almannamálaráðið metir, at tað hevur týdning, at freistin er stutt, tí at inntriv av slíkum slagi er eitt álvarsamt stig at taka, ið foreldrini eiga at kunnast um alt fyri eitt. Tað hevur somuleiðis týdning, at tað er myndugleikin, ið varðar av teimum

starvsfólkum, ið fremja inntrivið, ið boðar frá. Tað hevur týdning, at fráboðanin kemur smidliga og skjótt fram. Til hetta skulu innanhýsis mannagongdir finnast.

Heilafelagið førir fram, at tað ikki skal ganga ov long tíð millum fráboðan og inntriv. Hesum tekur Almanamálaráðið undir við og hevur hert ásetingar hesum viðvíkjandi við orðingum sum ‘skjótast gjørligt’ og ‘í seinasta lagi dagin eftir’.

Fakfelagssamstarvið førir fram, at arbeiðið við skráseting og fráboðan ikki má verða ov tíðarkrevjandi í mun til aðrar týðandi uppgávur, ið starvsfólk skulu loysa.

Heilsurøktarafelagið førir fram, at arbeiði við skráseting og fráboðan ikki má vera háttað soleiðis, at starvsfólk kunnu kenna seg trýst av leiðsluni í mun til ov fáar ella ov nógvar skrásetingar og fráboðanir. Heilsurøktarafelagið ynskir ein greiðan starvsfólkapolitikk hesum viðvíkjandi.

Almanamálaráðið tekur undir við, at hesi viðurskifti hava týdning. Eisini tekur Almanamálaráðið undir við, at arbeiðið við at skráseta og at boða frá ikki skal verða ov tíðarkrevjandi í mun til annað týdningarmikið arbeiði. Tískil skulu mannagongdir mennast, ið gera arbeiðið at skráseta og boða frá so smidligt sum gjørligt. Skráseting og fráboðan er ein týðandi vernd fyri rættartrygdina hjá bæði persóni, ið er fyri inntrivi og starvsfólki, ið varðar av persóninum.

Føroya Kærustovnur setir harumframt spurnartekin við, um fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar sambært § 28 í lógaruppskotinum skulu latast tvingsilsnevndini. Nevndin hevur til uppgávu at góðkenna inntriv og virka sum kærmyndugleiki og hevur ikki eftirlit við bútilboðum v.m.

Endamálið við at fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar skulu latast tvingsilsnevndini er at hava eitt hagfrøðiligt yvirlit. Almanamálaráðið metir, at henda uppgáva rættast liggur hjá tvingsilsnevndini. Eins og Kærustovnurin vísir á, verða vegleiðingar um, hvat og hvussu skal boðast frá, orðaðar og latnar viðkomandi myndugleikum.

Javni hevur viðmerkingar um, hvussu long tíð kann ganga, frá tí at eitt inntriv er framt, til tey avvarðandi verða kunnaði um inntrivið.

Lógaruppskotið er tillagað soleiðis at øll inntriv skulu skrásetast og boðast frá skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hevur fingið fráboðanina, sbr. § 27, stk. 2 sbr. § 28, stk. 3

Kærumøguleiki

Almanaverkið og Dátueftirlitið ynskja eina nágreining av, hvør kann kera inntrivið. Hetta hevur Almanamálaráðið tikið til eftirtektar og broytt samsvarandi.

Kæruvegleiðing

Føroya Kærustovnur metir, at tað er umráðandi, at tað í áseting verður tryggjað, at persónur, ið er fyri inntrivi, verður kunnaður um rættin at kæra. Almanamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar og gjørt áseting um kæruegleiðing.

Virkisætlan

MEGD ynskir, at virkisætlan verður gjørd fyri tey, ið eru fyri inntrivi. Almanamálaráðið hevur tikið hettar til eftirtektar, og verða hesi viðurskifti skipaði í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr. Serliga fyri inntriv, ið snúgva seg um frælsistøku og bráðfeingisvandastøður, er tørvur á virkisætlan.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur fíggjarligar avleiðingar við sær fyri Føroya Kærustovn, av tí at mett verður, at tað er neyðugt við einum ársverki afturat á Kærustovninum til at fyrireika málini til kærunevndina, umframt vanligan skrivstovukostnað. Harumframt skulu limirnir í kærunevndini hava samsýning. Játtanin til Føroya Kærustovn skal tí hækka við 1 mió. kr. á fíggjarlógini fyri 2021.

Neyðugt verður at seta játtan av til at hava undirvísing fyri starvsfólk og myndugleikar, sum skulu umsita lógina. Mettar útreiðslur til skeiðshald eru umleið 200 tús. kr., sum mugu setast av á fíggjarlógini fyri 2021.

Myndugleikin skal tryggja, at persónur fær møguleikan at fáa ókeypis hjálp frá advokati til at røkja síni áhugamál í ávísum málum, samanber § 26. Útreiðslurnar til advokatin ber viðkomandi myndugleiki. Tað er ikki gjørligt at meta um fíggjarligar avleiðingar fyri landið, Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvini av hesum.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar við sær fyri Føroya Kærustovn. Tað er neyðugt við einum ársverki afturat á Kærustovninum til at fyrireika málini til kærunevndina. Uppskotið hevur væntandi umsitingarligar avleiðingar við sær fyri Almannaverkið, Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvini, ið sum myndugleikar skulu leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina og gera fráboðan um øll skrásett inntriv til tvingsilsnevndina.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri vinnuna

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki umhvørvisligar avleiðingar

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið styrkir í síni heild um rættartrygdina hjá persónum við sálarligum virkistarni. Uppskotið ásetir greiðar reglur um, nær tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin kunnu nýtast, tá talan er um persónar við sálarligum virkistarni, ið ikki geva ella hava førleika at geva samtykki.

Samstundis styrkir uppskotið eisini um rættartrygdina hjá starvsfólkum, ið eru um persónar við sálarligum virkistarni. Uttan greiðar reglur á økinum er tað trupult hjá starvsfólki at meta, um

eitt inntriv í roynd og veru er ein avmarking av sjálvsavgerðarrættinum hjá persóninum, ella um inntrivið heldur er ein nárligur liður í lógarásettu umsorganarskylduni hjá starvsfólkinum.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Ongir kendir millumtjóðasáttmálar eru á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið er í samsvari við ásetingar í Evropska mannarættindasáttmálanum, EMRS, Sáttmála sameindu tjóða um rættindi fyri einstaklingar, ið bera brek og Sáttmála sameindu tjóða um rættindi barnanna.

2.9. Markaforðingar

Uppskotið elvir ikki til markaforðingar.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantheimildir ella onnur størri inntriv

Lógaruppskotið heimilar tvingsli og øðrum inntrivum í sjálvsavgerðarrættin uttan rættarúrskurð og harvið størri inntrivum. Eins og orðað í almennu viðmerkingunum eru heimildirnar tó ikki í ósamsvari við altjóða ásettar reglur í Breksáttmálanum og Europeiska mannarættindasáttmálanum eins og í § 71 í grundlógini um frælsi hjá einstaklingum, tí inntrivini í øllum førum hava atlit at m.a. umsorgan, trygd og skilhaldi, ið eru mett neyðug í einstøku førunum.

2.11. Skattir og avgjöld

Lógaruppskotið áleggur ikki skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Lógaruppskotið áleggur ikki gjald.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur?

Lógaruppskotið áleggur ikki likamligum ella lögfrøðiligum persónum skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Lógaruppskotið áleggur heimildir til tvingsilsnevndina at taka avgerð í málum, fevnd av virkisøki lógarinnar.

Uppskotið leggur heimildir til leiðslu og starvsfólk, fevnd av virkisøki lógarinnar, at fremja tvingsil móti persónum, ið eru 18 ár og eldri, og persónum, yngri enn 18 ár.

Heimildin er treytað av, at tvingsilsnevndin hevur góðkent, at heimildin kann nýtast, ella at støðan er ein bráðfeingis-vandastøða, ið loyvir, at heimild fyri tvingsli verður nýtt.

Talan er um persónar, ið fáa tænastr sambært lögtingslóg um almannastrygd og tænastr, lögtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m og barnaverndarlógini.

Hesar tænastr fevna um tænastr, ið verða veittar heima hjá persóni sambært lögtingslóg um almannastrygd og tænastr og lögtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m., og tænastr, ið fevna um bú- og dagtilboð sambært lögtingslóg um almannastrygd og tænastr, lögtingslóg um heimatænastr, eldraøkt v.m. og barnaverndarlógini.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Lógaruppskotið gevur almennum myndugleikum atgongd til privata ogn, um hetta er sambært tilmæli, ið er góðkent av tvingsilsnevndini sambært hesum lógaruppskotið. Atgongdin er neyðug til tess at røkja umsorganarskylduna, ið ásett er í lögtingslóg um almannastrygd og tænastr og í mun til trygd og skilhald og til at tálma ella tarna brotsverki sambært hesi lögtingslóg í mun til persónar, ið eru undir 18 ár og persónar, ið hava fingið dóm og eru fevndir av § 49 í lögtingslóg um almannastrygd og tænastr.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1

Lógin fevnir um persón við týðandi sálarligum virkistarni. Týðandi sálarligt virkistarn fevnir breitt og kann stava frá ymsum lívsstöðum, eitt nú menningartarni, breki, demenssjúku og seinheilaskaða. Hugtakið týðandi sálarligt virkistarn fevnir sostatt um hugtakið týðandi sálarligt brek, ið er ásett í lögtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Hugtakið “týðandi sálarligt virkistarn” er trupult at greina til fulnar. Hugtakið viðger sambandið millum sálarliga virkistarnið og móguleikarnar hjá persóninum í samfelagnum, ið hann er ein partur av. Tað vil siga, at sálarliga virkistarnið, alt eftir hvussu meint persónurin er raktur, er avgerandi fyri, hvussu nógva hjálp viðkomandi hevur tørv á fyri at vera ein partur av samfelagnum. At krav er um, at persónurin skal hava sálarligt virkistarn, merkir, at persónurin er visiteraður til at fáa tænastr frá tí almenna, ið kompensera fyri hansara virkistarni.

Fyri myndugleikan, ið varðar av persóninum, er tað ein skylda at forða fyri vansorgan. Umsorganarskyldan er ásett í lögtingslóg um almannatrygd og tænastr. Umsorganarskyldan er grundarlagið fyri at veita neyðuga røkt og umsorgan til persón, ið ikki hevur førleika at skilja, hvat samtykki merkir. Vavið á umsorganarskylduni er grundað á myndugleikans meting av tørvinum hjá viðkomandi fyri hjálp, sjálvsavgerðarrætti, sosialum tryggleika og tign.

Umsorganarskyldan hevur við sær, at myndugleikin kann veita hjálp til teir persónar við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki kunnu taka sær av sínum egnu viðurskiftum.

Sum høvuðsregla eigur hjálp og umsorgan einans at verða veitt, um persónurin samtykkir at fáa hjálp og umsorgan.

Ástøðið um eitt gildugt samtykki verður ikki greinað til fulnar í hesi lóg, men eitt gildugt samtykki er í høvuðsheitum:

- eitt týðiligt samtykki, har tað greitt kemur til sjóndar, at persónurin skilir, hvat er á vási.
- eitt ósagt samtykki, har tekin og atburður hjá persóninum mugu tulkast sum eitt samtykki.

Sambært hesi lögtingslóg kann umsorganarskyldan fremjast við at nýta tvingsil, um mett verður, at eingin onnur loysn finst.

Tað merkir í summum førum, at hóast persónurin kann sigast at vera førur fyri at geva eitt samtykki, kann vandin fyri vansorgan og persónsskaða gera, at neyðugt er at nýta tvingsil til tess at halda umsorganarskylduna. Eisini kann atlit at trygd og skilhaldi gera tað neyðugt at nýta tvingsil, hóast persónurin ikki samtykkir, ella ikki er førur fyri at geva samtykki.

Til stk. 2

Lógin fevnir eisini um persón, ið er dømdur sambært § 74 a í revsilógini. Hendan revsing er ætlað ótillagaðum ungdómi í aldrinum 15 til og við 17 ár. Hesi ungu hava neyðturviliga ikki eitt sálarligt virkistarn. Revsingin er ein annar háttur at revsa, ið í størri mun kann lofta persóninum og fáa hann á beint aftur, innan ein brotslig lívsleið fær fastatøkur. Í hesum høpi

kann myndugleikin veita tilboð, ið eru ætlaði at røkka hesum endamálinum. Til tess at røkka endamálinum, er neyðugt, at myndugleikin hevur neyðugu tvingsilsamboðini til at røkja sína uppgávu. Hetta er m.a. heimild at hava eftirlit við nýtslu av interneti og telefon og halda persóni aftur í bútilboði, um treytirnar fyri hesum annars eru loknar.

Til stk. 3

Lógin fevnir eisini í ávísan mun um børn og ung, ið eru fevnd av løgtingslóg um barnavernd. Mett verður, at tørvur er á, at heimildin fyri at hava eftirlit við og forða nýtsluni av telefon og interneti í § 17 skal fevna um bæði børn og ung, ið eru partur av løgtingslóg um almannatrygd og tænastr og barnaverndarlógini, har viðurskiftini eru meinlík. Tvingsilsinntriv eru eisini skipaði í løgtingslóg um barnavernd.

Til § 2

Allýsingar, ið skulu nágreina, hvat hugsað verður um, tá ymisk heiti verða nýtt í hesum lógaruppskotið.

Heldur enn at nýta orðingina *tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin sambært hesari lóg* verður eitt savnandi heiti fyri tað sama nýtt: *inntriv*.

Myndugleiki er Almannaverkið, Tórshavnar kommuna ella eitt av kommunalu samstørvunum kring landið. Almannaverkið er eisini myndugleiki í mun til teir sjálvsogvarstovnar, ið virka og veita tænastr sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastr og løgtingslóg um barnavernd.

Leiðsla er leiðsla á eitt nú sambýlum og bútilboðum, ið skipað eru undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum. Umframt leiðsla á eitt nú sambýlum og ellis- og røktarheimum, ið skipaði eru undir Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvunum kring landið.

Starvsfólk er øll starvsfólk, ið starvast á eitt nú sambýlum og bútilboðum, ið skipaði eru undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum. Umframt øll starvsfólk á eitt nú sambýlum og ellis- og røktarheimum, ið eru skipaði undir Tórshavnar kommunu og kommunalu samstørvunum kring landið.

Bútilboð er eitt samdøgursbútilboð, ið er skipað undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum ella undir Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum kring landið.

Dagtilboð eru dagtilboð, eitt nú verkhus og vard verkstøð, ið eru skipaði undir Almannaverkinum ella sjálvsogvarstovnum ella undir Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum kring landið.

Býli er skipað eins og *bútilboð*, men verður hugsað sum ein avmarkaður bústaður í einum bútilboði, t.d. eitt kamar í einum bútilboði við nógvum kømrum ella ein sjálvstøðug íbúð í einum bútilboði við nógvum íbúðum.

Avvarðandi fevnir breitt og merkir maki, foreldur, tann, ið hevur foreldramyndugleika, verji, systkin, børn ella onnur, ið hava tætt tilknýti til persónin. Avvarðandi kann vera ein persónur, ið persónurin ynskir at varða av sínum áhugamálum uttan at vera verji, t.d. ein vitjanarvinur ella ein persónur, ið hevur umsorgan fyri viðkomandi persóni, t.d. ein granni. Í hesum høpi hevur myndugleikin í høvuðsheitum móguleika at meta um ítøkiliga tilknýtið er nóg tætt, um nøkur verulig orsök er at ivast.

Til § 3

Greitt verður frá teimum aðaltáttum í mun til at nýta inntriv, ið lógaruppskotið byggir á.

Áðrenn inntriv verða umhugað, eigur myndugleikin at taka støðu til hesar tættir og í hvønn mun sleppast kann undan at gera inntriv yvirhøvur, ella at nýtlan av inntrivi er so varlig, sum til ber.

Til stk. 2

Inntriv skulu einans nýtast sum seinasti útvegur hjá einum myndugleika og teimum starvsfólki, ið eru um persónin. Áðrenn inntriv verða umhugaði, skulu starvsfólk hava gjørt alt tað, ið tey eru ment í vanligu úttíningini av teirra arbeiði at veita umsorgan, røkt og sosialnámsfrøðiligan stuðul. Tá hetta ikki er nóg mikið, kunnu inntriv umhugsast.

Persónurin skal altíð hava fingið høvi at viðvirka av egnum ávum, áðrenn inntriv verður sett í verk. Hetta merkir, at í mun til fatanarlíga førleikan hjá viðkomandi persóni, skulu starvsfólk gera tað, ið tey kunnu til tess at fáa persónin at viðvirka av egnum ávum. Hetta kann gerast við orðum og talu, við at vísa viðkomandi á veg ella við at nýta aðrar snildir, ið ikki bera brá av einum inntrivi.

Til ber ikki hjá starvsfólki at seta inntriv í verk, ið ikki eru heimilað í hesum lógaruppskoti.

Tað vil siga, at starvsfólk ikki skulu seta inntriv í verk, ið tvingsilsnevndin eigur at góðkenna fyrst, og starvsfólk skulu ei heldur seta í verk inntriv, ið eru ætlað til bráðfeingis-vandastøður, um ítökiliga støðan hvørki er bráðfeingis ella vandamikil. Verða óheimilaði inntriv sett í verk hóast alt, skulu tey undir øllum umstøðum skrásetast og boðast frá.

Til stk. 3

Myndugleikin skal geva persóninum, advokati hansara og avvarðandi høvi at gera viðmerkingar til inntriv, ið myndugleikin ætlar at seta í verk. Hettar eru inntriv, ið krevja góðkenning frá tvingsilsnevndini.

Til stk. 4

Neyðugt er eisini, at inntrivið samsvarar við tørvin at loysa støðuna. Kann støðan loysast á ein línari hátt, er ikki neyðugt at seta í verk eitt meiri umfatandi inntriv. Hetta nevnist meginreglan um minsta inntriv. Sum dømi kann nevnast, at um ávaringar- og peilingarskipan er nøktandi, er ikki neyðugt eisini at halda persóni aftur á bústaði.

Ásett er eisini, at inntrivið skal setast í verk á mest varliga hátt. Tað merkir, at starvsfólk skulu gera sítt til, at persónurin merkir sum minst til inntrivið. Sum dømi kann nevnast, at um persónur verður hildin fastur í einari bráðfeingis og vandamiklari støðu, skal endamálið vera at sissa persónin, heldur enn at halda honum fóstum, uttan mun til um sinnisstøðan batnar ella ei.

Inntriv skulu ongantíð vara longur enn neyðugt. Tað merkir, at ein ávaringar- og peilingarskipan ikki nýtist at vera aktiv, um persónurin ikki longur gongur á vandaleið, t.d. um persónurin gongur eina tryggja leið, har starvsfólk kunnu hava eyguni við honum.

Harafturat skal inntriv steðgast alt fyri eitt, um leiðsla ella starvsfólk gerast varug við, at grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum.

Til § 4

Landsstýrismaðurin setir eina tvingsilsnevnd at taka avgerð um góðkenning av inntrivi sambært hesi lögtingslóg. Harafturat tekur nevndin støðu til kæru sambært hesi lögtingslóg, tá kæran snýr seg um bráðfeingis-inntriv, sambært § 6, ið ikki skulu hava góðkenning frammanundan. Eisini tekur nevndin sær av kæru um fyribils avgerð sambært § 25. Umframt hetta, tekur nevndin eisini avgerð í sambandi við kæru frá avvarðandi um avgerð myndugleikans um ikki at ganga áheitan frá avvarðandi um tilmæli á møti.

At nýta tvingsil er altíð eitt álvarsligt stig at taka. Eitt stig, ið trívur inn í grundleggjandi rættindi hjá persóninum. Neyðugt er tískil, at tað er ein óheft nevnd, ið tekur støðu til tilmæli um inntriv frá myndugleikanum.

Til stk. 2

Nevndin skal hava neyðuga fakkunnleikan og røttu samansetingina, soleiðis at hon dugir at greina og lýsa málið frá fleiri fakligum sjónarhorninum og neyvt meta, um grundgevingarnar hjá myndugleikanum eru haldgóðar.

Avgerðin hjá nevndini um at góðkenna inntriv, verður tikin við støði í tilmælinum, ið myndugleikin leggur fyri nevndina.

Mett verður, at málini, ið verða viðgjørd í nevndini eru grundfest í lögfrøðiligum grundreglum um rættartrygd, ið finnast í grundlóg, altjóða sáttmálum og lögfrøðiligum høvuðsreglum. Tískil er ásett, at nevndin hevur ein fastan nevndarlim, ið skal verða lögfrøðingur við hollum royndum, kanska serliga innan t.d. revsirætt ella rættartrygd í breiðum høpi. Varafólk hansara skal vera lögfrøðingur við somu royndum. Fasti nevndarlimurin er føddur formaður í nevndini.

Nevndin er harafturat samansett av fleiri serkønum nevndarlimum. Mett verður, at inntrivini og tær umstøður, ið inntrivini svara til, fevna víða. Tískil er neyðugt, at nevndin kann samansetast á ein smidligan hátt, ið hóskar seg til ítøkiliga málið, ið lagt er fyri nevndina. Ásett er tískil, at landsstýrismaðurin kann velja ein hóp av fakfólki, ið eru serkøn innan sosialnámsfrøði, heilsurøkt, sjúkrarøkt, sálarfrøði og sálarsjúkufrøði. Ásett er ikki ávíst krav um útbúgving, men krav um serkøna vitan, t.d. kann hópurin av serkønum nevndarlimum velja ímillum at hava barnasakkønan sálarfrøðing, eins og sálarfrøðing, ið tekur sær av sálarfrøðiligum viðurskiftum kring vaksin. Harafturat kann hópurin av serkønum nevndarlimum bæði verða umboðaður av sjúkrarøktarfrøðingi, ið starvast innan Almannaverkið og sjúkrarøktarfrøðingi, ið starvast í kommunala geiranum. Einki hámark er fyri hópinum av serkønum nevndarlimum, ið landsstýrismaðurin kann velja. At finna røtta umboðanina hevur størstan týdning.

Til stk. 3

Í nevndarviðgerðini luttaka fasti nevndarlimurin og 2 serkønir nevndarlimir. Formaðurin ger av, hvørjir av serkønu nevndarlimunum í úrvalshópinum skulu luttaka. Metir formaðurin, at málið er av sovorðnum serligum slagi, at fleiri serkøn eygu mugu vera á málinum, kann hann gera av, at fleiri enn 2 serkønir nevndarlimir luttaka í viðgerðini. Talan er um mál, ið reisa spurningar, ið fara tvørtur um fleiri ymisk faklig mørk.

Til stk. 4

Tvingsilsnevndin kann harafturat leita sær aðra serkøna hjálp í arbeiðinum at lýsa eitt mál. Hetta kann t.d. vera serkøn hjálp innan fysioterapi, ergoterapi o.a. Nevndin ger sjálf av, hvussu hjálpin verður veitt, t.d. við munnligari framløgu ella í áliti frá sakkønum.

Til stk. 5

Tvingsilsnevndin tekur avgerðir við vanligum atkvøðumeiriluta. Um t.d. nevndin er samansett við 3 serkønum nevndarlimum afturat formanninum, er atkvøðan hjá formanninum avgerandi.

Til stk. 6

Ásett er, at nevndin skal av sínum eintingum ella eftir áheitan, geva persóni og myndugleika, t.e. Almannerkinum, Tórshavnar kommunu ella kommunalu samstørvunum, móguleika at geva síni sjónarmið til kennar ella lýsa evni gjøllari.

Hetta kann bæði vera ein háttur hjá avvarðandi ella persóninum sjálvum at koma til orðanna og ein háttur hjá nevndini at lýsa málið til fulnar, um eitthvørt ivamál er kring málið, ið verður viðgjørt. Serliga hevur tað týdning, at avvarðandi fáa høvi at koma til orðanna í skrift og talu, tá talan er um mál, ið snúgva seg um persón, ið er yngri enn 18 ár. Varpar tilmælið frá myndugleikanum ikki ljós á hetta, eigur nevndin av sínum eintingum at kanna málið.

Til stk. 7

Mál sambært §§ 10, 13 og 14, kapittulunum 4 og 5 og fyribils avgerðir sambært § 25 eru skundmál, tí at inntrivini eru víðfevnd og tengd at viðurskiftum, ið krevja eina lutfalsliga skjóta avgerð. Í mun til fyribils avgerð sambært § 25 er tað eisini av týdningi at málið fær eina skjóta viðgerð, soleiðis at rættartryggin hjá persóninum er frægast vard.

Til stk. 8

Onnur mál, ið lögð verða fyri nevndina, skulu verða avgreidd í seinasta lagi 30 dagar eftir at tilmælið ella frágreiðing er móttikin. Felags fyri hesi mál er, at talan ikki er um mál, ið eru eins átroðkandi sum skundmál sambært stk. 7. Er avgerð ikki tikin innan nevndu freist, skal avgerðin verða tikin skjótast gjørligt og orsøkin fráboðast myndugleikanum og teimum avvarðandi. Í roynd og veru boðar myndugleikin teimum avvarðandi frá skjótast gjørligt. Við avvarðandi verður meint bæði persónurin sjálvur eins og onnur avvarðandi, herímillum eisini móguligur advokatur.

Til stk. 9

Landsstýrismaðurin ásetir samsýning fyri fasta nevndarlimin, varalim hansara og teir valdu serkønu nevndarlimirnar.

Til stk. 10

Føroya Kærustovnur verður skrivstova hjá tvingsilsnevndini og heldur allar útreiðslur, ið stava frá virkseimi nevndarinnar, undir hesum at stuðla formanninum í valinum av serkønu nevndarlimunum til einstøku málini.

Til stk. 11

Tvingsilsnevndin førir yvirlit yvir allar avgerðir, ið nevndin tekur, umframt móttiknar fráboðanir og frágreiðingar sambært hesi lögtingslóg. Endamálið er, at nevndin greinar og lýsir hetta dátutilfar árliga saman við ársfrágreiðing. Á henda hátt verður nevndin sum frálíður ein vitanarbanki við týdningarmiklum hagtølum og tilfari annars, ið m.a. kann nýtast í undirvísingar- og menningarhøpi.

Til § 5

Myndugleikin kann, um tað verður mettt neyðugt, boðsenda lögregluni at hjálpa við at fremja inntriv sambært ávísnum ásetingum í hesi lögtingslóg. Talan er um ásetingar, har tað er nær at halda, at persónur kann seta seg ímóti inntrivinum á ein hátt, ið kann seta trygdina hjá starvsfólki í vanda.

Tað er ikki ein treyt, at persónurin skal hava gjørt kropsliga móttøðu ella nýtt harðskap, áðrenn lögreglan kann boðsendast. Vitan um áður framdan harðskap ella møguligar vandastøður í sambandi við persónin er nóg gott grundarlag hjá myndugleikanum at meta, um neyðugt er at boðsenda lögregluni at vera við til at fremja inntriv.

Talan er eitt nú um, tá persónur skal flyta frá bústaði sínum, og myndugleikin ikki kann borga fyri trygdini hjá teimum starvsfólkum, ið skulu hjálpa við at flyta hann, ella trygdini hjá persóninum sjálvum.

Talan kann eisini vera um støður, har starvsfólk skal kanna býli hjá persóni ísv. trygd og skilhald. Tá talan er um planløgð inntriv, er tað leiðslan, sum í roynd og veru boðsendir lögregluni. Er støðan hinvegin bráðfeingis, er onki krav um ávísa manngongd. Tá verður lögreglan boðsend av starvsfólki ella øðrum.

Til § 6

Í bráðfeingis-støðum, har vandi er á ferð, kunnu starvsfólk halda persóni fóstum og føra hann í annað ólæst tilhaldsrúm. Starvsfólk taka avgerðina um at halda persóninum fóstum. Ilt er at geva dømir, ið til fulnar lýsa tær støður, ið eru at meta sum bráðfeingis og vandamiklar. Tó er tað ein treyt, at talan skal ikki vera um ein møguligan vanda. Vandin skal vera ítøkiligur, og vandi skal vera fyri, at persónurin ger skaða á seg sjálfvan ella onnur, t.d. við at kasta við tungum lutum, sláa ella sparka. Geyl og róp einans er í sjálvum sær ikki nóg mikið til, at viðkomandi kann haldast fastur.

Til stk. 2

Er støðan so mikið vandamikil, at støðan ikki kann loysast við at halda persóninum fóstum ella flyta hann í annað ólæst tilhaldsrúm, er møguleiki fyri, at persónurin verður fluttur í eitt tilhaldsrúm, ið verður læst. Galdandi er tá, at tilhaldsrúmið skal verða egnað at hýsa persóninum, t.d. skal tilhaldsrúmið ikki hava lutir o.a., ið persónurin kann nýta at gera skaða á seg sjálfvan. Haraftrat skal persónurin vera undir støðugum eftirliti, so leingi hann er staddur í tilhaldsrúminum. Tilhaldsrúmið skal vera egnað í mun til eftirlitið, t.v.s. at starvsfólk skulu hava møguleika at síggja persónin, meðan hann er læstur inni og hava møguleika at práta við hann eftir tørvi. Persónur skal sum meginregla ikki vera læstur inni longur enn 1 tíma hvørja ferð.

Til stk. 3

Starvsfólk hava møguleika í bráðfeingis-støðum at halda persóni fóstum ella føra hann í annað ólæst tilhaldsrúm, um hann oyðileggur lutir, ið ikki eru hansara egnu, ella ger stóran materiellan skaða. Til ber ikki at halda persóni fóstum vegna ein møguligan vanda. Vandin skal vera ítøkiligur, t.d. um persónurin tekur um eitt sjónvarp við tí fyri eyga at koppa ella kasta tað ella tveitir ella ætlar at tveita lutir, ið ikki eru hansara egnu.

Til stk. 4

Starvsfólk kunnu harafrat í bráðfeingis støðum føra persón aftur hagar, hann fór frá. Um ein persónur, yngri enn 18 ár, t.d. er rýmdur frá einum bútilboði í kulda og kava, og tað er álvarsligur vandi fyri skaða á barnsins heilsu og menning. Ella ein eldri persónur við demenssjúku er farin heimanífrá út á alfaraveg á náttartíð og bæði er til vanda fyri seg sjálvan og fólk, ið ferðast í bili. Í slíkum støðum kann gerast neyðugt at boðsenda lögregluni, m.a. vísandi til § 5.

Til stk. 5

Avvarðandi skulu kunnast í stundini, um persónur er læstur inni í einum tilhaldsrúmi. Hetta merkir, at meðan inntrivið er í gongd, skal fráboðan gevast. Avvarðandi kunnu í slíkum bráðfeingis-støðum møguliga vera við til at tálma eina spenta støðu.

Til § 7

Starvsfólk kunnu vísa persóni á leið (á donskum “guidning”). Talan er ikki um eitt inntriv, men um eitt kent hugtak, sum við at áseta beinleiðis í lógina, ber til at vísa á, at tað er ein góðtikin máti at fremja umsorganarskylduna og veita røkt og stuðul – eisini við atlitum at trygd og trivnaði.

At vísa persóni á leið kann forða fyri, at ein støða mennist til eina vandastøðu, har neyðugt er at halda persóni føstum sambært § 6. Talan er um, at starvsfólk, uttan at gera inntriv, føra ella vísa persóninum á leið við lættari handarørslu og varligari talu. Talan kann vera um, at persónur verður vístur innar, um veðrið byrjar at háttta sær illa, ella at persónur verður vístur á leið, um hann byrjar at gera seg inn á aðrar persónar við ókvæmisorðum.

Til § 8

Myndugleikin kann leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta ávaringar- og peilingarskipan til persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir, at myndugleikin kann nýta hesa skipan.

Ávaringar- og peilingarskipan er eitt elektroniskt tól, ið kann skapa eitt samband millum persónar, t.d. ein persón við demenssjúku og ein avvarðandi. Skipanin er vanlig samansett av einum ávaringarsendara og einum ávaringarmóttakara. Tær skipanir, ið eru mest viðkomandi í hesum høpi eru: ávaringarskipan, peilingarskipan og ávaringarskipan við trygdarfunku.

Ávaringarskipanin hevur sum endamál at ávara onnur um, at ein persónur við týðandi sálarligum virkistarni fer frá einum avmarkaðum øki, ið er trygt, til eitt øki, ið verður mettt sum ótrygt og vandamikið fyri persónin.

Peilingarskipanin hevur sum endamál at loyva øðrum at finna ein persón við týðandi sálarligum virkistarni, um persónurin eitt nú er horvin. Peilingarskipanin nýtir m.a. GPS tøkni.

Ávaringarskipanin við trygdarfunku hevur sum endamál at hækka trygggleikan og umsorganina hjá persóni við týðandi sálarligum virkistarni. Skipanin er soleiðis háttað, at persónurin fær móguleika at heita á hjálp. Talan kann verða um, at starvsfólk fáa eina elektroniska ávaring frá persóninum, ella at starvsfólk kunnu tosa við persónin.

Myndugleikin leggur tilmæli fyri nevdina, um myndugleikin metir, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda, og hesin vandin er so mikið ítøkiligur, at neyðugt er hjá myndugleikanum at hava hesa heimild í sambandi við umsorganarskylduna.

Hetta merkir, at myndugleikin skal hava vitan og kunnleika til lívsviðurskiftini hjá viðkomandi persóni, og at myndugleikin við hesari vitan kann meta um sannlíkindini fyri, at persónurin kann koma sær sjálvum ella øðrum í vanda vegna sín vantandi førleika at ferðast einsamallur úti, t.d. at persónurin vantar førleika at gáa um bilaferðslu, ikki dugir at meta um landafrøðilig viðurskifti ella ikki fær mett um veður og vind. Nakað, ið kann føra við sær, at persónurin renir seg í óføri, verður yvirkoyrdur, frystir í hel ella á annan hátt setir lív og heilsu hjá sær sjálvum í vanda.

Vandin skal berast saman við sálarliga virkistarninum hjá viðkomandi, og vandin skal verða ítøkiligur, skilt á tann hátt, at viðurskiftini í einstaka førinum gera tað neyðugt. Tað er ikki nøktandi, at vandin er møguligur.

Myndugleikin, undir hesum, leiðsla og starvsfólk, skal hava eina vitan um, at persónurin søkir at úthurðini ella oftani fer frá bústaðnum og kemur sær sjálvum í vanda. Til dømis er ikki vandi á ferð, um persónurin einans fer út og gongur í grannalagnum, har viðurskiftini eru lutfalsliga trygg. Plagar persónurin hinvegin at ferðast í einum øki, har ferðslan er tung, kann hann skjótari koma sær sjálvum í vanda. Sama er galdandi, um økið landafrøðiliga er soleiðis háttað, at persónurin kann detta oman, drukna o.a. Eisini hava veður og vindur eina ávirkan á metingina, um vandi er á ferð.

Til stk. 2

Avvarðandi kunnu á serligum oyðublaðið, ið myndugleikin letur gera, søkja myndugleikan um loyvi at taka í nýtslu ávaringar- og peilingarskipan. Treytin fyri hesum er tann, at treytirnar, sum eru nevndar í stk. 1, nr. 1 og 2, eru loknar, og at myndugleikin hevur fingið loyvi til vega frá tvingsilsnevndini. Talan er bæði um persón, ið býr í bútilboði og persón, ið ikki býr í bútilboði.

Talan er um, at myndugleikin ella leiðslan fyrst meta um ávaringar- og peilingarskipan er hóskandi fyri persónin, og at tey avvarðandi síðani fáa móguleikan at taka lut í skipanini, um hetta verður mett trygt og gagnligt fyri persónin, t.d. ein dóttir, ið býr tætt við eina demenssjúka mammu og hevur móguleika at fara eftir henni, um hon villist av leið.

Til stk. 3

Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur í kunngerð um, hvørji sløg av ávaringar- og peilingarskipanum eru loyvdar at nýta og treytir hesum viðvíkjandi. Harafturat verða nærri treytir ásettar um loyvi at nýta ávaringar- og peilingarskipan, ið avvarðandi søkja um, t.d. ábyrgd í sambandi við nýtsluna, hvør rindar fyri umvæling og dagføring, reglur um egingjald o.a.

Til § 9

Myndugleikin kann leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta serliga upplatingarskipan til persón við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir, at myndugleikin kann nýta hesa skipan.

Serlig upplatingarskipan kann nýtast, um hon kann forða fyri, at persónur kemur sær sjálvum ella øðrum í vanda. Metingin av vandanum er tann sama, sum tá metast skal um vandan í mun til ávaringar- og peilingarskipan, samanber § 8.

Ásett er, at í mun til meginregluna um minsta inntriv, skal persónurin hava fingið ávaringar- og peilingarskipan roynda, áðrenn møguleikin við serligari upplatingarskipan kann roynast. Tað vil siga, at ávaringar- og peilingarskipan er roynd í verki, men hevur ikki eydnast so væl í mun til støðuna hjá viðkomandi persóni.

Avgerandi í mun til nýtsluna av serligari upplatingarskipan er, at skipanin ikki veruliga forðar persóninum í at fara út, men einans hevur sum endamál at virka seinkandi. Av hesum ávum eru veruligar læsingarskipanir ikki loyvdar at seta í verk.

Til stk. 2

Verður serlig upplatingarskipan sett í verk, er tað eitt krav, at aðrir persónar ikki verða nervaðir av hesi skipan. Hetta merkir, at hesir persónar læra at nýta hana ella fáa hjálp at nýta hana. Um ikki, er talan um óheimilaða frælsistøku.

Til § 10

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni aftur á staðnum, har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, um hann kemur sær sjálvum ella øðrum í vanda, tað er heilt neyðugt at halda honum aftur ella føra hann aftur, og støðan ikki kann loysast einans við ávaringar- og peilingarskipan ella serligari upplatingarskipan.

Talan er ikki um ávísan bústað. Talan kann vera um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Metingin av vandanum er tann sama, sum tá metast skal um vandan í mun til ávaringar- og peilingarskipan. Ávaringar- og peilingarskipan kann t.d. nýtast samstundis sum inntrivið at halda persóni aftur og føra hann aftur hagar, hann fór frá, um tað er góðkent. Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis, t.d. kann persónurin førast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis-vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kunnu leiðsla og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis-støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Til § 11

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni við týðandi sálarligum virkistarni, ið ikki samtykkir, at myndugleikin kann røkja sína umsorganarskyldu í sambandi við reinføri og nøkta grundleggjandi tørvin hjá persóninum. Talan er eitt nú um støður, har persónurin fær klipt hár, negl, busta tenn, vaska høvur og kropp o.a.

Talan skal vera um eitt ófrávikiligt neyðsyn. Tað vil siga, at persónurin er í vanda fyri at fella í órøkt, soleiðis at heilsan versnar. Her verður hugsa bæði um kropsligu og sálarligu heilsuna. Umsorganarskyldan er í hásæti, men sjálvsavgerðarrætturin hjá viðkomandi skal tó altíð virðast, og tískil er tað avgerandi at finna eina javnvág millum, nær viðurskiftini eru soleiðis, at umsorganarskyldan kemur framum sjálvsavgerðarrættin.

Til § 12

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at nýta hjálparráð at verja móti skaða á persón við týðandi sálarligum virkistarni.

Inntrivið má einans nýtast, tá vandi er fyri, at persónurin kann detta og gera skaða á seg sjálvan, t.d. bróta bein, fáa skallabrot, heilaskjálvta ella leysar tenn. Hetta er serliga týðandi, um persónurin hevur ein sjálvsoyðandi atburð.

Verjan snýr seg t.d. um at spenna persónin fastan til ein koyristól, song, vesi o.a. við bleytum klædnaselum. Verjan er tó ikki avmarkað til hetta.

Til stk. 2

Hjálparráðið skal ikki veruliga tálma førleikanum hjá persóninum at flyta seg. Um hann t.d. er spentur fastur, skal eitt starvsfólk gáa eftir, um persónurin ynskir at flyta seg. Fastspenninguttan nakran veruligan móguleika at flyta seg kann metast sum óheimilað frælsistöka.

Til stk. 3

Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um hjálparráð. Talan er um at áseta, hvørji hjálparráð eru loyvd. Serliga verður hugsað um hjálparráð, ið tálma førleikan at flyta seg. Hjálparráð og vælferðartøkni er í støðugari menning, tískil er neyðugt, at reglur hesum viðvíkjandi kunnu dagførdast smidliga eftir tørvi.

Til § 13

Skipað verður í hesari áseting, nær persónur, ið beinleiðis setir seg upp ímóti einari flyting, ella ið vantar førleikan at geva eitt gildugt samtykki, skal flyta í eitt bútilboð, ið er skipað sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastrur ella løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.

Flytingin skal vera mett neyðug til tess, at persónurin kann fáa neyðugu hjálpina, tá hon ikki kann veitast, har hann býr. Av tí at inntriv av hesum slagi er eitt sera álvarsligt stig, skal myndugleikin vísa á, at til ber ikki at broyta bústaðin, t.d. við innrætting ella at veita stuðul, røkt ella onnur tilboð um tænastrur, ið kunnu bøta um støðuna, soleiðis at persónurin kann verða verandi í sínum bústaði.

Tað er ein treyt, at persónurin kann koma sær sjálvum í vanda, t.d. um persónurin hevur lyndi til at gloyma at slökkja kertiljós ella komfýr ella hevur ein sjálvsoyðandi atburð.

Vandin skal vera ítøkiligur og ikki einans móguligur. Sannlíkindi skulu vera fyri, at alt annað enn ein flyting er at meta sum skilaleyst og ikki í samsvari við umsorganarskylduna. Nær tað er skilaleyst, er torført at áseta greitt í lógarteksti, tó eru einstakar støður, har vandi er á ferð, ikki nøktandi. Talan skal vera um, at persónurin hevur mist evnini at halda hús sum ein vanligur sambæriligur persónur, at persónurin í royndini at halda hús javnt og samt kemur sær í vandamiklar støður, og at umsorganarskyldan ikki kann fremjast til fulnar undir teimum givnu umstøðunum.

Til stk. 2

Hevur persónurin eina demenssjuku, ið stendur við og versnar, eru krøvini linari til, nær flyting kann fremjast. Tá talan er um ein alsamt versnandi fatanarligan førleika, slepst ikki undan flyting einaferð í framtíðini. Um mett verður, at umsorganarskyldan ikki kann veitast til fulnar,

har persónurin býr, og at tað er mest hóskaði fyri umsorganina, at hann flytur, kann myndugleikin leggja eitt tilmæli fyri tvingsilsnevndina um tað.

Krav er ikki um vandastøður ella skilaloysi, men hinvegin um hvørt tænanastan, ið hann hevur tørv á, skynsamt kann veitast á bústaðnum ella í einum bútilboði. Sum dømi er ein demenssjúkur persónur, har sjúkan ikki enn hevur elvt til, at hann hevur mist evnini at halda hús og kemur sær í vandastøður, men har húsarhaldið og lívskorini eru ávirkað á ein sovorðnan hátt, ið gevur myndugleikanum høvi at umhugsa aðrar loysnir – oftast í samráð og semju við makan hjá viðkomandi.

Til stk. 3

Metingin hjá myndugleikanum skal eisini ætla um makan ella onnur avvarðandi, ið bógva saman við persóninum. Talan kann t.d. vera um, at persónurin ikki vil ella er førur fyri at taka móti hjálp ella vegleiðing frá sínum maka, og støðan av tí orsök skjótt gerst ótolandi.

Til stk. 4

Myndugleikin hevur heimild at leggja tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at ein persónur, ið býr í einum bútilboði, skal flyta í eitt annað bútilboð ella býli, um bútilboðið ella býlið t.d. verður umbygt, gjørt í stand, niðurlagt o.a. Sakligar orsakir skulu tó altíð vera fyri broytingini av bústaðarviðurskiftinum hjá persóninum. Umsorganarskyldan er í hásæti, men við hesum er eisini latið upp fyri, at myndugleikin kann laga síni viðurskifti eftir umstøðunum. T.d. um eitt bútilboð er illa farið, hálvtómt, óegnað o.a. Hetta eru samstundis eisini viðurskifti, ið ávirka útinning av umsorgan og trygd hjá persóninum. Tað er av týðningi at atlit at skynsomum rakstri hjá myndugleikanum og atlit at tryggum og egnaðum kørmum kring persónin sampakka. Skynsamur rakstur er ikki eitt atlit, ið kann standa einsamalt í mun til góðkenning av tilmæli sambært hesum lógaruppskoti.

Harafturat er møguleiki fyri at flyta ein persón, ið hevur fingið eitt egnað bútilboð at bógva í, men har viðurskifti eru, ið gera, at hann skal flyta í eitt annað bútilboð, t.d. um familja og maki eru flutt til eina aðra bygd, og at ein flyting av hesum persóni til hesa bygd, er fyri hansara egna besta. Til tess er neyðugt hjá starvsfólki og leiðslu at meta um støðuna saman við teimum avvarðandi.

Til stk. 5

Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur í kunngerð um flyting sambært stk. 4. Millum annað verður ásett, undir hvørjum umstøðum ein flyting er fyribils og nær hon er endalig. Eisini verður ásett, undir hvørjum umstøðum persónurin kann flytast og um samskipan við aðrar myndugleikar í mun til flyting. Tá økið er tvørgeirialigt, verður kunngerðin eisini gjørd í samstarvi við aðrar myndugleikar.

Til § 14

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið hevur týðandi sálarligt virkistarn, frá einum bútilboði til eitt annað egnað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænanastur.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein møguleika at fyribyrgja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit. Metingin um álvaran í støðuni skal vera ítøkilig, t.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap

ella hóttir við harðskapi, ið er av slíkum slagi, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda.

Einstakir harðskaps-tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Haraftrat skal kunna vísast á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum um nýggi bústaðurin er betur egnaður í mun til at veita persóninum neyðugu røktina og umsorganina í mun til hansara sálarliga virkistarn og umstøður annars.

Til § 15

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni undir 18 ár aftur á staðnum, har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, um hetta verður mettt neyðugt grundað á sosialnámsfrøðiliga viðgerðina, og at tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsumum skaða á heilsu ella menning hjá persóninum. Hetta er t.d. um persónurin hevur ætlanir um at fara í hóslog við persónar við tí fyri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur hevur ætlanir um at selja kynsligar tænar. Menning og heilsa kunnu fevna um ymsar støður. Eitt nú kann ein støða vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningarafturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis. Persónurin kann t.d. fyrast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis-vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mettt bráðfeingis, kunnu leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ikki um ávísan bústað, men talan kann vera um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til § 16

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið er undir 18 ár, frá einum bútilboði til eitt annað egnað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænar.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein móguleika at fyrbyrgja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit. Metingin um álvaran í støðuni skal vera ítøkilig, t.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap ella hóttir við harðskapi, ið er av slíkum slagi, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda.

Einstakir harðskaps-tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Haraftrat skal kunna vísast á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum, um nýggi bústaðurin er betur egnaður í mun til karmar og innihald, at veita honum neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð.

Til § 17

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni undir 18 ár, ið býr í einum bútilboði.

Saman við eftirlitinum, hefur myndugleikin eisini heimild í lögtingslóg um almannatrygd og tænastrur at áseta almennar skilhaldsreglur á bútilboðnum, t.d. at internet ekki er loyvt á bútilboðnum um náttina. Talan skal tó ekki vera um forðing fyrri at nýta internetið, soleiðis at persónur framvegis hefur atgongd at nýta eina teldu o.a. um neyðugt. Starvsfólk skulu syrgja fyrri hesum. Skal veruligt eftirlit havast við nýtsluni, ber til í eitt avmarkað tíðarskeið, at skipa viðurskiftini soleiðis, at eitt starvsfólk hefur regluligt eftirlit við nýtsluni hjá persóninum. Tað vil siga, at nýtsla av interneti uttan nakað eftirlit kann noktast. Í praksis merkir hetta, at persónurin móguliga einans kann nýta internet uttanfyrri sítt býli á bútilboðnum, í felagshøli ella á einari skrivstovu á staðnum, har starvsfólk hava móguleika at fylgja við nýtsluni. Sama krav kann setast til eftirlit við telefon, soleiðis at starvsfólk kunnu lurta eftir samrøðuni, ið persónurin hefur. Avtalast kann, at persónurin boðar frá, tá ávísur persónur, ið er orsøkin til eftirlitið, ringir. Tað er leiðslan og myndugleikin, ið seta í verk ítøkiliga eftirlitið. Verksetingin verður gjørd sambært vegleiðing, ið er grundfest í hesum lógaruppskotið. Havast skal í huga, at tøkniliga menningin á økinum kann geva aðrar skynsamar móguleikar í mun til at hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti.

Tvingsilsnevndin hefur heimild, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Ein treyt fyrri at nýta móguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítøkiliga meting av umstøðunum. Trygd kann fevna um støður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella móguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hefur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um vanligar skilhaldsreglur verða brotnar.

Dømi: Persónur hefur samband við ein persón umvegis internet ella telefon við tí fyrri eyga at fáa til vega og selja ólóglig rúsevni á bútilboðnum.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á annan persón á bútilboðnum á ein hátt, ið kann seta heilsuna hjá viðkomandi persóni í vanda.

Harafturat er tað ein treyt, at inntrivið skal vera grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og at eyðsýndur vandi er fyrri álvarsomum skaða á barnsins heilsu ella menning. Hetta er t.d., um persónurin við at nýta internet og telefon leggur ætlan um at fara í hóslag við persónar við tí fyrri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur leggur ætlan um at selja kynsligar tænastrur. Menning og heilsa kunnu fevna um ymsar støður, eitt nú kann ein støða vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningar afturstig, at hann er í vanda fyrri at vanrøkjja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

Dømi: Um kvinna, yngri enn 18 ár, samskiftir við onnur við tí fyrri eyga at selja kynsligar tænastrur.

Dømi: Um maður, yngri enn 18 ár, samskiftir við annan myndugan persón um at fáa til vega ólóglig rúsevni.

Til stk. 3

Myndugleikin leggur eisini tilmæli fyrri tvingsilsnevndina um at forða fyrri, heilt ella partvíst, at persónur undir 18 ár, ið býr í einum bútilboðið, fær atgongd til internet ella telefon.

Tvingsilsnevndin hefur heimild, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 4

Myndugleikin skal sum meginregla fyrst royna móguleikan at hava eftirlit, áðrenn móguleikin at forða nýtsluni sambært stk. 3 verður royndur. Galdandi er, at um støðan ikki kann loysast við eftirliti, kann myndugleikin mæla til, at atgongd til telefon og internet verður forðað. Hetta kann eitt nú gerast við at taka SIM kort úr fartelesfon og taka móttald úr teldu, um hetta letur seg gera.

Ein treyt fyri at nýta móguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítøkiliga meting av umstøðunum. Trygd kann fevna um støður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella móguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hefur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um, at vanligar skilhaldsreglur verða brotnar.

Harafturat er tað ein treyt, at inntrivið skal vera grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, og at eyðsýndur vandi er fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu ella menning. Hetta er t.d., um persónurin við at nýta internet og telefon leggur ætlan um at fara í hóslog við persónar við tí fyri eyga at fáa fatur á rúsevnum ella rúsdrekka, ella um ein persónur leggur ætlan um at selja kynsligar tænastr. Menning og heilsa kunnu fevna um ymsar støður, eitt nú kann ein støða vera, at persónurin við sínum atburði fær slík menningar afturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkjja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði.

At støðan ikki einans kann loysast við eftirliti merkir, at persónurin, hóast myndugleikin hefur eftirlit við nýtsluni, heldur áfram við nýtsluni, og at støðan sær út til at gerast meiri hættislig ella skaðilig.

Dømi: Myndugleikin hefur eftirlit við samskifti hjá ungari kvinnu, ið selur kynsligar tænastr. Hóast myndugleikin hefur sett í verk sosialnámsfrøðilig átøk, er støðan ikki loyst. Myndugleikin kann í slíkum føri taka stig til, at nýtslan verður forðað í eitt avmarkað tíðarskeið.

Til stk. 5

Persónurin skal altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat. Hetta er eitt minsta krav, ið myndugleikin altíð skal eftirlíka. Tó er framvegis galdandi, at inntriv skulu lúka treytirnar í § 3 um nýtslu av inntrivi. Tað merkir, at um ikki týðandi viðurskifti tala ímóti tí, skal persónurin hava móguleika at samskifta við eitt nú síni avvarðandi.

Til stk. 6

Um støðan er mett bráðfeingis, kann leiðslan í heilt serligum føri taka eina fyribils avgerð um at hava eftirlit við ella forða fyri atgongdini til internet ella telefon, t.d. kann bæði eftirlit og forðing setast í verk eftir hvørt annað innan stutta tíð í einari bráðfeingis støðu.

Dømi: Vandur er fyri, at persónur, við at nýta internet ella telefon at hótta og gera seg inn á annan persón, setir heilsuna hjá hesum persóni í bráðfeingis-vanda.

Til 18

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 1 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, aftur á staðnum, har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, um hann kemur sær sjálvum ella øðrum í vanda, og tað verður mett at vera neyðugt at halda honum aftur ella føra hann aftur. Talan er um vandastøður og støður, ið seta trygdina í vanda, har persónurin sjálvur vegna sína heilsustøðu kann rena seg út í óføri, t.d. um hann er til vanda fyri ferðsluna. Eisini er talan um støður, har persónurin hevur ein sjálvsoyðandi atburð og kann gera skaða á seg sjálvan, ella at vandi er fyri, at persónurin kann gera skaða á aðrar persónar ella fremja onnur brotsverk.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis, t.d. kann persónurin fðrast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis-vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kunnu leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis-støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ikki um ávísan bústað, men talan kann vera um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til stk. 2

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at halda persóni, ið er fevndur av § 49, stk. 2 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr aftur á staðnum har hann er, ella føra hann aftur hagar, hann fór frá, um hetta verður mett neyðugt við atliti at sosialnámsfrøðiligu viðgerðini, og tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á heilsu og menning hjá persóninum. Sum dømi kann nevast, um ein unglingi javnan rýmir av frá bútilboðnum at rúsa seg við rúsevnum ella rúsdrekka.

Menning og heilsa kunnu fevna um ymsar støður. Eitt nú kann ein støða vera, at unglingin við sínum atburði fær slík menningar-afturstig, at hann er í vanda fyri at vanrøkja sína skúlagongd ella missa sítt arbeiði. Harafturat ger sama atlit seg galdandi, sum lýst omanfyri, í mun til vandastøður, ið seta trygdina í vanda ella støður, har brotsverk verða ella eftir ætlan verða framd, t.d. um persónur hevur ítøkiligar ætlanir um at gera skaða á aðrar persónar ella fremja brotsverk.

Neyðugt er ikki, at støðan skal vera bráðfeingis, t.d. kann persónurin fðrast heim, hóast hann ikki er í einari bráðfeingis-vandastøðu, men meiri einari sannlíkari vandastøðu. Verður støðan mett bráðfeingis, kunnu leiðslan og starvsfólk seta inntriv í verk sambært § 6. Fleiri bráðfeingis-støður eiga at føra til, at myndugleikin leggur tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina.

Talan er ikki um ávísan bústað, men talan kann verða um bútilboð, dagtilboð og annað. Tað, ið hevur týdning, er, at inntrivið er neyðugt.

Til § 19

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at flyta ein persón, ið er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, frá einum bútilboði til eitt annað eignað bútilboð, t.d. eitt bútilboð, ið er skipað sum ein tryggjað búfyriskipan sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastr.

Endamálið við flytingini er, at myndugleikin hevur ein møguleika at fyribygja harðskapi, hóttanum og serliga vandamiklum støðum, tá allar aðrar loysnir eru royndar uttan úrslit.

Metingin um álvaran í støðuni skal vera ítøkilig, t.d. at persónurin nýtir sovorðnan harðskap ella hóttir við harðskapi, ið er av slíkum slagi, at starvsfólk og onnur búfólk kenna, at lív og heilsa er í vanda.

Einstakir harðskaps tilburðir eru ikki nøktandi til tess at nýta hesa áseting. Harafrtat skal kunna vísast á, at bútilboðið, ið viðkomandi eftir ætlan skal flytast á, er betur egnað til tørvin hjá persóninum. Undir hesum, um nýggi bústaðurin er betri egnaður, í mun til karmar og innihald, at veita honum neyðuga røkt, umsorgan ella neyðuga sosialnámsfrøðiliga viðgerð. Eisini skal støða takast til, um tørvur er á tryggari kørmum og innihaldi í mun til tørvin hjá persóninum, ið verður fluttur.

Til § 20

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið býr í einum bútilboði.

Saman við eftirlitinum hevur myndugleikin eisini heimild í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr at áseta almennar skilhaldsreglur á bútilboðnum, t.d. at internet ikki er loyvt á bútilboðnum um náttina v.m. Talan skal tó ikki vera um forðing fyri at nýta internetið, soleiðis at persónur framvegis hevur atgongd at nýta eina teldu o.a. um neyðugt. Starvsfólk skulu syrgja fyri hesum. Skal veruligt eftirlit havast við nýtsluni, ber til í eitt avmarkað tíðarskeið at skipa viðurskiftuni soleiðis, at eitt starvsfólk hevur regluligt eftirlit við nýtsluni hjá persóninum. Tað vil siga, at nýtsla av interneti uttan nakað eftirlit kann noktast. Í praksis merkir hetta, at persónurin møguliga einans kann nýta internet uttanfyri sítt býli á bútilboðnum, í felagshøli ella einari skrivstovu, har starvsfólk hava møguleika at fylgja við nýtsluni. Sama krav kann setast til eftirlit við telefon, soleiðis at starvsfólk kunnu lurta eftir samrøðuni, ið persónurin hevur. Avtalast kann, at persónurin boðar frá, tá ávísur persónur, ið er orsökkin til eftirlitið, ringir. Tað eru leiðslan og myndugleikin, ið seta í verk ítøkiliga eftirlitið. Verksetingin verður gjørd sambært vegleiðing, ið er grundfest í hesum lógaruppskoti. Havast skal í huga, at tøkniliga menningin á økinum kann geva aðrar skynsammar møguleikar í mun til at hava eftirlit við nýtsluni av telefon og interneti.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Eina treytin fyri at nýta møguleikan er, at tað er neyðugt í mun til trygd og skilhald á bústaðnum. Hetta verður grundað á eina ítøkiliga meting av umstøðunum. Trygd kann fevna um støður, har onnur búfólk ella starvsfólk koma sær í vanda ella møguligan vanda av viðurskiftum, ið annar persónur hevur ábyrgdina av. Skilhald snýr seg t.d. um, at vanligar skilhaldsreglur verða brotnar. Hin treytin er, at inntrivið er neyðugt í mun til at tálma ella tarna brotsverki.

Dømi: Persónur hevur samband við ein persón umvegis internet ella telefon, við tí fyri eyga at fáa til vega og selja ólóglig rúsevni í bútilboðnum.

Dømi: Persónur roynir umvegis internet ella telefon at koma í samband við smábørn við ætlanum um kynsliga samveru.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á annan persón á bútilboðnum, og at hetta verður kvalifiserað sum møgulig brotsverk.

Dømi: Persónur nýtir telefon ella internet til at gera seg inn á persón, ið býr aðrastaðni enn í bútilboðnum, og at hetta verður kvalifiserað sum møgulig brotsverk.

Dømi: Um maður, yngri enn 18 ár, samskiftir við annan myndugan persón um at fáa til vega ólóglig rúsevni.

Til stk. 3

Myndugleikin leggur eisini tilmæli fyri tvingsilsnevndina um at forða fyri, heilt ella partvíst, at persónur, ið er fevndur av § 49 í lógtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið býr í einum bútilboðið, fær atgongd til internet ella telefon. Hetta kann eitt nú gerast við at taka SIM kortið úr fartelesfonini og taka mótaled úr telduni, um hetta letur seg gera.

Um forðingin ikki veruliga letur seg gera, er møguleiki fyri at leggja hald á ognarlutin, um treytirnar fyri hesum annars eru loknar.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 4

Neyðugt er ikki, at myndugleikin fyrst hevur framt eftirlit við nýtsluni áðrenn forðing kann setast í verk. Inntrivið skal tó altíð vera í samsvar við § 3. Sambært innihaldinum í dóminum, kunnu viðurskiftini kring persónin vera av slíkum slagi, at forðing av nýtsluni má setast í verk, áðrenn eftirlit kann verða framt.

Dømi: Myndugleikin hevur eftirlit við samskifti hjá persóni, ið er dømdur fyri pedofili og hevur samskifti á internetinum við børn. Hóast myndugleikin hevur sett átøk í verk, er støðan ikki loyst. Myndugleikin kann í slíkum føri taka stig til, at nýtslan verður forðað í eitt avmarkað tíðarskeið.

Til stk. 5

Persónurin skal altíð ótarnaður kunna samskifta við almennar myndugleikar ella advokat. Hetta er eitt minsta krav, ið myndugleikin altíð skal eftirlíka. Tó er framvegis galdandi, at inntriv skulu lúka treytirnar í § 3 um nýtslu av inntrivi. Tað merkir, at um ikki týðandi viðurskifti tala ímóti tí, skal persónurin hava møguleika at samskifta við eitt nú síni avvarðandi.

Til stk. 6

Um støðan er mett bráðfeingis, kann leiðslan í heilt serligum føri taka eina fyribils avgerð um at hava eftirlit við ella forða fyri atgongdini til internet ella telefon, t.d. kunnu bæði eftirlit og forðing setast í verk eftir hvørt annað innan stutta tíð í einari bráðfeingis-støðu. Ofta er talan um at persónur verður tikin á búri.

Dømi: Vandur er fyri, at persónur við at nýta internet ella telefon at hótta og gera seg inn á annan persón, setir heilsuna hjá hesum persóni í bráðfeingis-vanda, ella at persónur hevur skaðiligt samskifti við smábørn.

Til § 21

Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, að myndugleikin kann fremja kanning av ognarlutum og býli hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í lögtingslóg um almannatrygd og tænastr, og býr í bútilboði.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Treytin er, at kanningin skal vera neyðug í mun til trygd og skilhald, umframt at tálma ella tarna brotsverki.

Dømi: Um myndugleikin hevur orsök at halda, at ein persónur, ið er dømdur fyri eldáseting, hevur eldfima vesku og fleiri eskjur av sváulpinum í býlinum.

Dømi: Um myndugleikin hevur orsök at halda, at ein persónur, ið er dømdur fyri pedofili, hevur teldu, teldil ella farteleson í býli sínum við atgongd til internet, t.d. um myndugleikin hevur fingið góðkent inntriv um at forða fyri interneti.

Starvsfólk hava móguleika at kanna býli, klæðir, taskur og aðrar ognarlutir hjá viðkomandi við tí fyri eyga at kanna, um persónurin hevur vápn, sváulpinnar, borðknívar, reip ella annað, ið kann seta trygd og skilhald í vanda ella vera amboð til brotsverk.

Til stk. 3

Kanningin skal fremjast av tveimum starvsfólkum, og heimild er ikki hjá starvsfólkunum at nýta vald til tess at fáa framt kanningina. Um persónurin setir seg ímóti, ber til hjá leiðsluni at boðsenda lögregluni at fremja kanningina.

Til stk. 4

Um støðan ikki kann bíða, kann inntrivið setast í verk fyribils. Hetta er t.d. um starvsfólk gerast varug við, at ein persónur, ið hevur dóm fyri eldáseting, hevur fleiri eskjur av sváulpinum í sínum býli.

Til § 22

Myndugleikin leggur tilmæli fyrir tvingsilsnevndina um, at myndugleikin kann leggja hald á ognarlutir, ið persónur, ið hevur fingið dóm og býr í bútilboði, hevur í síni varðveitslu.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Til stk. 2

Myndugleikin metir støðuna á sama hátt, ið lýst er omanfyri viðvíkjandi § 21.

Dømi: Myndugleikin kann fáa heimild at leggja hald á teldu hjá persóni, ið er forðaður í at nýta internetið sambært § 20, um treytirnar fyri hesum eru loknar.

Dømi: Myndugeikin kann fáa heimild at leggja hald á svávpinnar og eldfima vesku hjá persóni, um treytirnar fyri hesum eru loknar.

Til stk. 3

Verður hald lagt á ognarlutir, skal persónurin kunnast um hetta og ein listi fyrast yvir teir ognarlutir, ið hald er lagt á. Hetta er til tess at verja rættartrygdina hjá persóninum og at fáa skjalfestar upplýsingar um teir ognarlutur, ið hald er lagt á.

Til stk. 4

Um støðan ikki kann bíða, kann inntrivið setast í verk fyribils. Um t.d. mett verður, at hóttandi vandi er fyri, at persónur, sum í døminum omanfyri, fer at seta eld á býlið hjá sær. Í hesum føri kann fyribils avgerð sambært bæði § 21 og 22 koma eftir hvørja aðra innan stutta tíð í einari bráðfeingis-støðu. Ofta er talan um, at persónur verður tikin á buri.

Til § 23

Myndugleikin leggur tilmæli fyri tvingsilsnevndina, um at myndugleikin kann læsa býli um náttina hjá persóni, ið er fevndur av § 49 í løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, og býr í bútilboði.

Tvingsilsnevndin hevur heimild til, uttan rættarúrskurð, at góðkenna tilmæli hjá myndugleikanum um inntriv.

Inntrivið er viðkomandi, um persónur við dómi býr í einum bútilboði, ið ikki er ein tryggjað búfyriskipan.

Til stk. 2

Atlit skal takast at trygd og skilhaldi, undir hesum at mett verður, at persónurin annars er í vanda fyri at rýma frá bútilboðnum. Tað skal vera sannlíkt, at persónurin kann rýma. Um persónurin hevur rýmt fyrr, er hetta nakað, ið talar fyri sannlíkindunum í hesum høpi.

Allar treytirnar í § 23, stk. 2, nr. 1– 5 skulu vera loknar, áðrenn inntrivið kann setast í verk.

Regluligt eftirlit merkir, at tað ikki er neyðugt, at sitandi vakt er uttan fyri hurðina hjá viðkomandi. Persónurin skal tó hava veruligan móguleika at heita á hjálp í stundini, um hetta gerst neyðugt.

Til stk. 3

Um støðan ikki kann bíða, kann inntrivið í heilt serligum føri setast í verk fyribils. Tá skal vandin fyri, at viðkomandi rýmir, vera hættisligur og ítøkiligur, t.v.s. ikki bara ein sannlíkur vandi.

Til § 24

Áseting um, hvat tilmæli til tvingsilsnevndini í minsta lagi skal innihalda.

Greiðast skal frá grundgevingini fyri, hví myndugleikin metir, at inntrivið er neyðugt, t.v.s., at myndugleikin skal vísa á tey viðurskifti, ið gera tað neyðugt at seta inntriv í verk. Myndugleikin hevur ábyrgd av at lýsa málið út í æsir, soleiðis at tvingsilsnevndin fær greitt málið skjótast gjørligt.

Myndugleikin skal í tilmælinum meta um tíðarkarmin fyri inntrivinum, t.e. hvussu leingi inntrivið verður mettt at vara.

Neyðugt er, at myndugleikin við læknaváttan o.tíl. veitir prógv fyri møguligum sálarligum virkistarni hjá persóninum og veitir tvingsilsnevndini aðrar viðkomandi upplýsingar í mun til málið.

Eisini skal greiðast frá, hvat myndugleikin hevur gjørt, áðrenn avgerð um at leggja tilmæli um inntriv varð tikin. T.v.s., at vísast kann á, hvussu tænanastan er skipað áðrenn, og hvat fyri tænanastu, persónurin hevur fingið.

Haraftrat skulu persónurin, advokatur hansara og avvarðandi hava møguleika at viðmerkja ætlaða inntrivið. Viðmerkingarnar hava ikki serlig formkrøv og kunnu eisini innihalda onnur skjøl o.a.

Til stk. 2

Um inntrivið er fevnt av §§ 13, 14, 16 og 19 skal eisini greiðast frá, hvussu nýggi bústaðurin er innrættaður, og hvussu myndugleikin metir, at nýggi bústaðurin framhaldandi fær veitt neyðugu tænanastuna til persónin. Eru broytingar, neiligar ella jaligar, í mun til nýggja bústaðin, skal greiðast frá hesum.

Til stk. 3

Avvarðandi kunnu heita á myndugleikan um at leggja tilmæli um ávíst inntriv fyri tvingsilsnevndina. Talan kann eitt nú vera um, at avvarðandi ynskja, at ein persónur verður fluttur uttan samtykki, ella at ein persónur verður fevndur av einari peilingarskipan.

Til stk. 4

Um myndugleikin ger av, at tørvur er á inntrivinum, leggur myndugleikin eitt tilmæli sambært stk. 1 ella 2 fyri tvingsilsnevndina. Avgerð um at leggja tilmæli skal fráboðast avvarðandi, ið hava heitt á myndugleikan sambært stk. 3

Um myndugleikin ger av, at tørvur ikki er á inntrivinum, skal hendan avgerð fráboðast avvarðandi, ið hava heit á myndugleikan sambært stk. 3.

Avvarðandi kunnu kæra avgerðina hjá myndugleikanum til tvingsilsnevndina.

Til § 25

Í sambandi við fyribils avgerðir, ið tiknar eru sambært hesum lógaruppskoti, skal myndugleikin í seinasta lagi 7 dagar eftir leggja tilmæli sambært § 24 fyri tvingsilsnevndina at taka støðu til.

Til § 26

Galdandi fyri § 10, §§ 13-19 og § 23 skal myndugleikin tryggja, at persónurin ella avvarðandi fáa hjálp frá advokati. Talan er í hesum føri um víðfevnd frælsistøku inntriv, har persónurin eitt nú verður fluttur uttan samtykki og hildin aftur á bústaði sínum.

Tískil hevur tað týdning fyri rættartrygdina hjá persóninum ella avvarðandi, at møguleiki er at fáa hjálp frá advokati at røkja neyðug áhugamál í hesum førum.

Til stk. 2

Advokaturin ger sínar viðmerkingar, og myndugleikin skal hava hesar við í tilmælinum hjá myndugleikanum. Advokaturin hevur eisini møguleika at møta í tvingsilsnevndini, um hann og hansara klientur hava ynski um tað.

Til stk. 3

Myndugleikin rindar fyri advokathjálpin eftir reglunum um rættarhjálp og fría rættarførslu samanber kapittul 41 í lov for Færøerne om rettens pleje, sum kemur í gildi samstundis sum hendan løgtingslógin.

Til § 27

Leiðslan hevur ábyrgd av at skráseta, og at frágreiðing verður gjørd.

Til stk. 2

Skráseting verður framd á serligum oyðublaði. Oyðublaðið, ið myndugleikin hevur ábyrgdina av at framleiða, skal í minsta lagi innihalda navn á persóninum, lýsing av inntrivinum, grundgeving fyri inntrivinum, nær inntrivið er sett í verk og hildið uppat, t.e. dato og klokktíð. Tað hevur týdning at vísa á, at hóast góðkenning er fingin til vega, um at heimild er fyri inntrivum, er tað framvegis leiðslan, ið hevur ábyrgd av at útinna inntrivið. Øll inntriv skulu skrásetast hvørja ferð, um tey ikki eru fevnd av §§ 8, 9, 11 og 12.

Øll inntriv merkir, at eisini óheimilaði, t.e. inntriv, ið ikki eru heimilaði í hesum lógaruppskoti, skulu skrásetast.

Til stk. 3

Inntriv sambært §§ 8, 9, 11 og 12 skulu skrásetast fyrstu ferð inntrivið verður sett í verk. Síðani skal ein frágreiðing gerast hálvárliga í sambandi við framhaldandi nýtsluna av inntrivinum. Hetta er tí, at mett verður, at ásetingarnar einamest eru bornar av umsorganarligum atlit, har sjálvsavgerðarrætturin ikki á sama hátt verður álopin.

Ovbyrjan av skráseting er eisini eitt atlit í hesum høpi, soleiðis at tíðin, ið annars skuldi farið til umsorgan, heldur fer til skráseting, ið ikki í øllum førum tænar einum haldgóðum endamálið. Við einari savnandi frágreiðing ber eisini betur til at leggja framhaldandi røktina til rættis og samstundis fáa eitt neyðugt fakligt yvirlit og innlit í støðuna hjá viðkomandi.

Til § 28

Leiðslan hevur ábyrgd av, at fráboðan verður framd.

Til stk. 2

Øll inntriv, eisini óheimilaði, skulu fráboðast myndugleikanum skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir at inntrivið er skrásett.

Til stk. 3

Myndugleikin skal boða avvarðandi, m.a. foreldrum, frá skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hevur fingið fráboðanina.

Er persónurin fevndur av lógtingslóg um barnavernd, skal fráboðan eisini stílast til avvarðandi barnaverndartænastu.

Til stk. 4

Frágreiðing sambært § 27 skal fráboðast myndugleikanum skjótast gjørligt og í seinasta lagi dagin eftir, at hon er gjørd. Myndugleikin skal boða avvarðandi, m.a. maka, frá um frágreiðingina.

Til stk. 5

Í seinasta lagi 1. januar og 1. juli á hvørjum ári letur myndugleikin fráboðanir um skrásett inntriv og frágreiðingar til tvingsilsnevndina.

Til § 29

Áseting um gildistíð í sambandi við góðkenning av tilmæli um inntriv. Summi inntriv hava, soleiðis sum inntrivini eru háttaði, ikki nakra gildistíð uttan væntaða tíðarkarmin, ið er kring inntrivið, t.d. tá persónur verður fluttur sambært §§ 13 og 14.

Tvingsilsnevndin hevur møguleika at áseta eina styttri gildistíð. Ásetingin hevur einans eitt ovara mark. Nevndin ásetir gildistíðina við støði í metta tíðarkarminum, ið myndugleikin hevur upplýst í tilmælinum. Nevndin kann avmarka gildistíðina, um t.d. avvarðandi sambært viðmerkingunum í tilmælinum eru púra ósamd ella ikki heilt samd við myndugleikanum. Til dømis kann ásetast ein gildistíð á 1 til 2 mánaðir, um viðurskiftini skulu roynast varliga fyrst.

Inntriv, ið mest av øllum eru grundaði á umsorganarligt atlit, hava longstu møguligu gildistíðina, ið er 24 mánaðir hvørja ferð.

Tá gildistíðin er lokin, ella innan hon er lokin, skal myndugleikin leggja nýtt tilmæli fyri nevndina, um tørvur er á hesum.

Til stk. 2

Gildistíðirnar eru ymsar í vavi, hetta tí at inntrivini eru ymisk og ikki eins í mun til, hvussu víðfevnd tey eru í mun til sjálvsavgerðarrættin o.a. Galdandi er tó altíð, at myndugleikin og leiðslan støðugt hava ábyrgd av, at inntrivið tæinir sínum endamáli, og um neyðugt grundarlag er fyri at nýta inntrivið, samanber § 3.

Til § 30

Ásett er, at avgerð um góðkenning, ið er tikin av tvingsilsnevndini, ikki kann kærast til annan fyrisitingarlígan myndugleika. Tvingsilsnevndin skal skjótast gjørligt leggja avgerð, ið nevndin hevur tikið, fyri Føroya Rætt, um persónurin, avvarðandi ella advokatur hansara ynskja tað.

Til stk. 2

Avgerðir um bráðfeingis-inntriv, onnur inntriv, ið ikki neyðturviliga eru fevnd av lógaruppskotinum og fyribils avgerðir um inntriv, kunnu innan 4 vikur eftir, at inntrivið er framt, kærast til tvingsilsnevndina. Í mun til fyribils avgerðir er galdandi, at tær innan 7 dagar í tilmæli sambært § 24 skulu leggjast fyri tvingsilsnevndina. Ein kæra kann í roynd og veru fylgja við tilmælinum sum viðmerking til inntrivið. Í øðrum førum verður kæran viðgjørd aftaná.

Dømi: Fyribils inntriv verður góðkent av tvingsilsnevndini. Kæra um fyribils inntrivið er tvingsilsnevndini í hendi aftaná, at góðkenningin er givin. Tvingsilsnevndin kann gera av at góðkenningin fellur burtur, um nýggjar upplýsingar geva orsök til hetta. Um tvingsilsnevndin ikki finnur orsök til, at góðkenningin fellur burtur, skal hon eftir áheitan leggja málið fyri Føroya rætt.

Til stk. 3

Inntriv, ið verður framt sambært góðkendum tilmæli, kann kærast til tvingsilsnevndina. Kærast kann í allari gildistíðini, ið er ásett sambært góðkenningini.

Dømi: Tvingsilsnevndin góðkennir, at persónur kann haldast aftur á bústaði sínum. Við støði í tilmælinum verður ein gildistíð fyri inntrivinum galdandi í 6 mánaðir. Tá 3 mánaðir eru farnir meta avvarðandi, at grundarlag ikki longur er fyri inntrivinum. Myndugleikin er ósamdur og letur ikki við seg koma. Avvarðandi kæra til tvingsilsnevndina, soleiðis at nevndin kann taka málið upp aftur. Nevndin kann síðani staðfesta, at grundarlag framvegis er fyri inntrivinum, ella at inntrivið skal steðgast alt fyri eitt.

Ásett er, at kæra um inntriv skal avgreiðast skjótast gjørligt. Tað er sera umráðandi, at mál av slíkum slagum sum tey, ið verða viðgjørd í tvingsilsnevndini, verða avgreidd so skjótt sum gjørligt orsakað av, at talan er um inntriv í sjálvsavgerðarrættin, og við atliti at rættartrygdina hjá borgarunum, so er tað altavgerandi, at kærumálini verða viðgjørd so skjótt sum gjørligt.

Til stk. 4

Avgerð hjá myndugleikanum um ikki at ganga áheitan frá avvarðandi á mæti, um at leggja tilmæli um ávíst inntriv fyri tvingsilsnevndina, kann kærast til tvingsilsnevndina. Serliga er talan í hesum føri um, at tvingsilsnevndin kannar um avgerðargrundarlagið hjá myndugleikanum er nøktandi, ella um viðurskifti eru, ið gera, at málið skal vísast heim til nýggja viðgerð hjá myndugleikanum.

Til stk. 5

Ásett er, at persónur, ið hevur verið fyri inntrivi, ið er 15 ár og eldri, advokatur hansara og avvarðandi hava rætt til at kæra. Kærast kann eitt nú um bráðfeingis-inntriv.

Til stk. 6

Tað er týðningarmikið, at kæruegleiðing verður latin teimum, ið kunnu kæra eina avgerð sambært stk. 5. Um inntrivið er bráðfeingis, skal kæruegleiðing latast so skjótt sum til ber og í seinasta lagi beint aftaná, at inntrivið er endað. Er móguleiki fyri at geva kæruegleiðing, innan inntrivið verður sett í verk, skal hetta gerast.

Til § 31

Gildiskoman er ásett til 1. januar 2021, tí lógaruppskotið hoyrir saman við uppskoti til løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið somuleiðis hevur gildiskomu 1. januar 2021. Eisini er tørvur á einum ávísnum tíðarkarmi at skúla og vegleiða starvsfólk, at seta tvingsilsnevndina, og fáa mannagongdir ásettar fyri virksema hjá nevndini.

Almannamálaráðið, 3. mars 2020

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

- Fylgiskjal 1: Etiska ráðið**
- Fylgiskjal 2: Almannaverkið**
- Fylgiskjal 3: Dátueftirlitið**
- Fylgiskjal 4: Fakfelagssamstarvið**
- Fylgiskjal 5: Fíggjarmálaráðið**
- Fylgiskjal 6: Fountainhúsið**
- Fylgiskjal 7: Vinnuhúsið**
- Fylgiskjal 8: Føroya Kærustovnur**
- Fylgiskjal 9: Føroya Landfúti**
- Fylgiskjal 10: Heilsuhjálparafelag Føroya**
- Fylgiskjal 11: Heilsutrygd**
- Fylgiskjal 12: Heilsurøktarafelagið**
- Fylgiskjal 13: Felagið heim og skúli**
- Fylgiskjal 14: Heilsu- og Innlendismálaráðið**
- Fylgiskjal 15: Heilafelagið**
- Fylgiskjal 16: Kommunufelagið**
- Fylgiskjal 17: Kriminalforsorgin**
- Fylgiskjal 18: Landsfelag Pensjónista**
- Fylgiskjal 19: MEGD**
- Fylgiskjal 20: Mentamálaráðið**
- Fylgiskjal 21: Sosialráðgevarafelag Føroya**
- Fylgiskjal 22: Justitsministeriet**
- Fylgiskjal 23: Føroya Politistafelag**
- Fylgiskjal 24: Fakfelagssamstarvið**
- Fylgiskjal 25: Føroya Pedagogfelag**
- Fylgiskjal 26: MEGD**
- Fylgiskjal 27: Heilsuhjálparafelagið**
- Fylgiskjal 28: Vinnuhúsið**
- Fylgiskjal 29: Heilafelagið**
- Fylgiskjal 30: Rosa**
- Fylgiskjal 31: Kommunufelagið**
- Fylgiskjal 32: Ergoterapeutfelagið**
- Fylgiskjal 33: Heilsurøktarafelagið**
- Fylgiskjal 34: Almannaverkið**
- Fylgiskjal 35: Umhvørvis- og vinnumálaráðið**
- Fylgiskjal 36: Kappingareftirlitið**
- Fylgiskjal 37: Kommunala Arbeðasgevarafelgagið**
- Fylgiskjal 38: Landsfelag Pensjónista**
- Fylgiskjal 39: Fiskimálaráðið**

Fylgiskjal 40: Fysioterapeutfelagið
Fylgiskjal 41: Javni
Fylgiskjal 42: Heilsumálaráðið
Fylgiskjal 43: Bank Nordik
Fylgiskjal 44: Kriminalforsorgin
Fylgiskjal 45: Dugni
Fylgiskjal 46: Ríkisumboðið
Fylgiskjal 47. Ráðgevingin fyri føroyingar í Danmark
Fylgiskjal 48: Kærustovnurin
Fylgiskjal 49: Krabbameinsfelagið
Fylgiskjal 50: Fíggjarligar avleiðingar